

2003

Indholdsfortegnelse

Forord	→ side 4
Forskning	→ side 10
National virksomhed	→ side 14
Internationalt arbejde	→ side 18
Uddannelse	→ side 22
Information	→ side 26
Direktion og ledelse	→ side 38
Økonomi	→ side 42

Årsberetning 2003

Institut for Menneskerettigheder (IMR) blev oprindeligt oprettet som Det Danske Center for Menneskerettigheder ved en folketingsbeslutning den 5.5.1987. IMR skiftede i 2003 status ved lov nr. 411 om etableringen af Det Danske Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder fra den 1. januar 2003.

Instituttets arbejder henholder sig til FN's Paris principper om nationale menneskerettighedsinstitutioner og IMR's virksomhed omfatter forskning, information, uddannelse, projektaktiviteter og dokumentation om danske, europæiske og internationale forhold.

IMR er et dansk centrum for viden om menneskerettigheder, og samarbejder med NGO'er og offentlige myndigheder i Danmark og andre lande samt med mellemstatlige organisationer som fx Nordisk Råd, Europarådet, EU og FN. ●

Forord

Institut for Menneskerettigheder 2003

Ved indgangen til 2003 ophørte Det Danske Center for Menneskerettigheder med at eksistere og arbejdet blev fortsat i den nye institution Institut for Menneskerettigheder. Denne ændring, som ikke udelukkende var et spørgsmål om at vænne sig til et nyt navn, betød også praktiske og indholdsmæssige udfordringer i 2003.

På det meget konkrete og jordnære plan skulle en række institutioner fra 1.1.2003 finde ud af at skabe et harmonisk samliv hvad angår de administrative opgaver, i forhold til de fysiske rammer og i udviklingen af en fælles biblioteksservice. En del ressourcer blev i løbet af året brugt på at få de forskellige administrative procedurer til at tale sammen, få budt vores nye kollegaer velkommen på Christianshavn og tage bøger ned fra hylderne for at sætte dem op i et nyt og mere ekspanderet bibliotek. Umiddelbart lyder det måske ikke af så meget, men kun takket være en stor og tålmodig indsats fra alle de involverede kunne vi ved årets afslutning konstatere, at vi er nået langt, men at 2004 også vil byde på udfordringer forårsaget af sammenlægningen.

Det Danske Center for Menneskerettigheder og nu Institut for Menneskerettigheder blev etableret for at skabe en stærk dansk institution for indsamling, udvikling og formidling af viden om menneskerettigheder både i forhold til danske og internationale forhold. Med de ændringer, der er sket i institutionen ved indgangen til 2003, har det været relevant at reflektere over IMR i sammenhæng med de udfordringer, der tegner sig på menneskerettighedsområdet. Er konstruktionen hensigtsmæssig for at sikre at institutionen er relevant?

Ophøret af den kolde krig førte en global demokratisk og menneskeretlig optimisme med sig. Indenfor de første år efter den kolde krigs ophør blev der afholdt mere end 60 demokratiske

valg i tidligere totalitære stater, og menneskerettighederne gav de nye regeringer inspiration til forandringsprocessen. Ved indgangen til det nye århundrede er billedet skiftet, og de menneskeretlige udfordringer er blevet større og mere komplekse:

Den mere markante terrorisme truer fundamentalt retten til liv og et liv i tryghed. Samtidig udfordrer kampen mod terrorisme grundlæggende retsstatsprincipper som fx, at man er uskyldig, indtil det modsatte er bevist, ligesom tortur på ny har fundet vej ind i vestlige demokratier. På tilsvarende måde udfordres retten til privat liv og det enkelte menneskes ret til selvbestemmelse. Den demokratiske udvikling er i en række samfund sat på stand by og reformer rullet tilbage med henvisning til kampen mod terrorisme. Destabilisering og fornyet totalitarisme kan blive et af resultaterne.

Racisme, islamophobi og antisemitisme har i det nye årti fået et nyt faretruende momentum. Globaliseringen, den stadigt mere polariserede konflikt i Mellemøsten, fattigdom, og mange lokale konflikter har skabt en utryghed og angst i betydelig grupper i mange samfund verden over. Disse grupper reagerer bl.a. ved at skabe stærkere "os og dem" modsætninger, skabe fjendebilleder af mennesker med en anden kulturel eller religiøs baggrund.

Menneskerettighederne er vores kollektivt opsamlede erfaringer i tid og rum om de væsentligste krænkelse af den menneskelige værdighed. Hvad er det vi skal undgå? Hvordan kan staterne arbejde for at forhindre, at disse grove krænkelse finder sted? Menneskerettighedernes målgruppe er den brede befolkning og især de mest udsatte grupper, og her nyder menneskerettighederne bred opbakning.

Institut for Menneskerettigheder skal med udgangspunkt i FN's og Europarådets menneskerettighedskonventioner og den danske grundlov fremme arbejdet med menneskerettighederne, så de kan yde et bidrag til en fredelig udvikling af verden med respekt for og værdsættelse af det enkelte individs værdighed. Instituttet arbejder både teoretisk og praktisk med menneskerettighederne og arbejder både nationalt og internationalt.

I en stadig mere kompleks og hurtigt forandrende verden er viden og udvikling af viden en absolut forudsætning for, at menneskerettighederne til stadighed kan spille en central rolle i beskyttelsen af det enkelte menneske. Forskningen bidrager til at øge vores viden om menneskerettighedernes udvikling, deres muligheder og begrænsninger i relation til de konkrete udfordringer og deres samspil med andre normsæt i samfundet. Forskningsafdelingen har med sin tværfaglige tilgang skabt et stærkt udgangspunkt for en stadig relevant vidensudvikling.

Det høje niveau af globalisering som er gældende i dag, fører bl.a. til, at problemerne i stigende grad er grænseoverskridende, hvorfor det kan forekomme irrelevant at splitte arbejdet op i forhold til det nationale og det internationale. Men når man går i detaljen, vil man opdage, at problemerne nok er de samme, men metoderne er væsentlig forskellige, om man arbejder i det nære samfund eller bidrager til at bygge en kapacitet op i andre lande til at løse problemerne. Derfor har instituttet delt det praktiske arbejde op på tre enheder: national-, international- og uddannelses/informationsafdeling. Opdelingen er organisatorisk, men i det daglige er der meget samarbejde på tværs af disse enheder, fordi der kan hentes megen inspiration fra det ene område til det andet.

Det nationale arbejde har en særlig status, fordi det skaber instituttets platform som National Menneskerettighedsinstitution. Instituttet er internationalt anerkendt i henhold til de såkaldte Paris Principper, som er FN's grundlag for anerkendelse af nationale institutioner. I 2003 blev instituttets mandat udvidet med en kompetence til at behandle individuelle klager om racediskrimination.

Det internationale arbejde bygger delvist på erfaringerne fra det nationale arbejde, men også fra de sidste ti års metodeudvikling i forhold til hvordan man mest effektivt kan bidrage til opbygningen af en lokal kapacitet til at beskytte og fremme menneskerettighederne. Institutet arbejder i en række lande i tætte partnerskaber med statslige såvel som ikke-statslige institutioner. Kapaciteten til at forstå og agere efter de menneskeretlige normer skal ikke parkeres i en enkelt institution, men forankres bredt i samfundet for at være bæredygtigt.

Information og uddannelse både nationalt og internationalt går på tværs af alle programmer som en integreret del. Med de nye udviklinger vil netop uddannelses- og informationsprogrammet undergå forandringer i de kommende år for at imødekomme de nye og mere voldsomme udfordringer. Blandt andet arbejdes der på at skabe et fysisk rum i forbindelse med instituttet med interaktiv udstilling, mind-lab lokaler og kreative uddannelsesfaciliteter.

Institut for Menneskerettigheder har opnået en markant national og international profil gennem en kreativ kombination af forskningen med det praktiske og det nationale med det internationale. Kombinationen har bidraget til, at instituttet til stadighed kan være en troværdig og respekteret aktør i forhold til den verden, som det skal agere i. Vores samarbejde med Institut for Internationale Studier vil i væsentlig grad kunne bidrage med nye vinkler og perspektiver på arbejdet. ●

Morten Kjærum

Direktør

Forskning

Nye ph.d. afhandlinger

Forskningen i 2003 har været koncentreret omkring fire hovedemner, nemlig flygtninge- og statsborgerskabsproblematikken, hvor to forskere har færdiggjort hhv. en bog om Flygtning i Danmark samt arbejdet på en ph.d. afhandling om statsborgerskabsrettigheder. De udelelige menneskerettigheder, herunder sociale rettigheder, har været et andet hovedtema.

Et tredje fokusområde har været Menneskerettighedernes historie med en doktorafhandling og en ph.d. afhandling om retslig og politisk myndighed. Et fjerde tema har været Menneskerettigheder og udvikling. Der er desuden færdiggjort et værk om Politimyndighed i overgangssamfund samt påbegyndt en ph.d. afhandling om forskelle i hhv. regionale og internationale reaktioner i forhold til menneskerettighedskrænkelser i Zimbabwe. ●

Side 10

Nationalt

Fokus på ligestilling

Den 1. januar 2003 oprettede Institut for Menneskerettigheder en national afdeling, som skal udføre, koordinere og styrke Institutets aktiviteter i tilknytning til beskyttelse og fremme af menneskerettigheder og ligebehandling i Danmark.

I foråret 2003 nedsatte Rådet for Menneskerettigheder et Ligebehandlingsudvalg til støtte for den nyoprettede Klagekomité for Etnisk Ligebehandling, der bl.a. behandler sager vedrørende forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse.

Instituttet var også initiativtager til MIA-prisen, der belønner mangfoldighed på arbejdspladsen og gives til virksomheder, der i såvel politik som praksis er med til at fremme mangfoldighed og ligebehandling. ●

Side 14

Internationalt

I snit tre projekter i 22 lande

IMR har i 2003 fortsat arbejdet hen imod en større landekonzentration under Samarbejdsaftalen med Danida. En række strategidiskussioner har fundet sted og syv lande er blevet prioriteret: Malawi, Niger, Rwanda, Guatemala, Cambodja, Nepal og Vietnam. Høringsprocesser i samarbejdslande blev ligeledes påbegyndt i 2003, bl.a. i Malawi.

I 2003 havde IMR 61 projekter i 22 lande samt tre regionale projekter under Samarbejdsaftalen, eksklusiv forundersøgelser og oplysningsarbejde. Institutets internationale virksomhed retter sig mod fire hovedområder: Reformen af lovgivning og statsinstitutioner; adgang til retlig konfliktløsning og civilsamfundet. ●

Side 18

Uddannelse

Over 1800 deltog i 79 kurser

Instituttet har styrket sit uddannelsesarbejde i både i Danmark og ude i verden.

Over 1.800 har deltaget i 79 kurser. Bag tallene gemmer der sig nationale kurser for fx elever i folkeskolen og i gymnasiet samt deres lærere samt på Politiskolen og Beredskabsstyrelsen. Der har også været mange internationale kurser for bl.a. udenlandske samarbejdspartnere samt særlige kurser i Kina, Vietnam og Afghanistan.

Instituttet har i samarbejde med British Council og Statens Pædagogiske Forsøgscenter taget initiativ til oprettelse af et europæisk netværk "Democracy and Diversity" for undervisere og uddannelsesplanlæggere, der beskæftiger sig med medborgerskabsundervisning. Netværket omfatter England, Danmark og Rumænien. ●

Side 22

Information

Oplysning til 70 millioner

Det blev til 21 publikationer om bl.a. flygtning, tortur, retfærdig rettergang, politisamarbejde, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention foruden statusrapport om menneskerettigheds-situationen i Danmark.

Instituttet var i 2003 involveret i den hidtil største kampagne med information om demokrati og menneskerettigheder i Tyrkiet. Samarbejde mellem EU, Europarådet og Tyrkiet gjaldt 70 millioner mennesker som fik lejlighed til at debattere vold mod kvinder, børns rettigheder og meget andet. IMR bistod med ideer og rådgivning.

Og så holdt Instituttets medarbejder 145 foredrag, og afviklede 36 konferencer og seminar. ●

Side 26

Direktion og ledelse

Nyt navn og nye opgaver

Den 1. januar 2003 skiftede Det Danske Center for Menneskerettigheder status til Institut for Menneskerettigheder, og IMR's ledelse fik mange nye administrative opgaver. En af disse var forberedelsen til indførelse af et nyt elektronisk Aktivitets- og Ressourcestyringssystem som tilbygning til det allerede eksisterende økonomi-styringssystem.

På det faglige felt blev det til nye lederopgaver i det internationale menneskerettighedsarbejde i fx FN-regi, og opbygning af dialog-projekter med bl.a. Iran. ●

Side 38

Kort om Instituttet

Økonomi og sponsorliste

Siden 1987 er Centret vokset fra et par håndfulde medarbejdere til små hundrede, der hvert år deltager i Centrets aktiviteter som enten fastansatte medarbejdere, gæsteforskere, studerende eller praktikanter. Flere og flere ønsker at deltage i støtten til Centrets arbejde og blive en del af Centrets bagland. Det sker som sponsorer, som medlem af Centrets bestyrelse og råd og som samarbejdspartner i forskellige projekter. Se hvordan budgettet hænger sammen, og hvem der bestyrer det, og se hvem der støttede Centret i 2003. ●

Side 42

Forskning

Instituttet skal fremme arbejdet med forskning i og oplysning om menneskerettighederne i fredstid og under væbnede konflikter, navnlig ved at varetage en selvstændig og uafhængig dansk forskningsindsats på menneskerettighedsområdet.”

Citat fra lov nr. 411 af 6.6.2002. Lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder

Instituttet skal varetage en selvstændig og uafhængig dansk forskningsindsats på menneskerettighedsområdet. Denne forpligtigelse, der er udtrykt i Instituttets lovgrundlag fra 2002 varetages primært af forskningsafdelingen. Forskningsafdelingen var ved udgangen af 2003 sammensat af 14 forskere med både retsvidenskabelig, humanistisk og samfundsvidenskabelig baggrund.

Udover ansatte forskere og forskere finansieret via af Forskningsråd eller på anden vis, har forskningsafdelingen løbende tilknyttet både masterstuderende fra det EU-finansierede uddannelsesprogram for menneskerettigheder og demokrati samt forskningsstipendiater finansieret af Danida.

Forskningsindsatsen har hidtil koncentreret sig om fire kompetenceområder, der er beskrevet i strategiplanen:

Menneskeretlige standarder

- *Menneskerettigheder i samfundsudvikling og kapacitetsopbygning*
- *Menneskerettigheder og beskyttelse af udsatte grupper*
- *Menneskerettigheder i social og kulturel praksis*

Der er tale om meget bredt angivne områder, der hver for sig kan studeres tværfagligt. Alle kompetenceområder har relevans i forhold til Instituttets øvrige afdelinger. I 2003 var forskningsindsatsen præ-

get af en genopbygning af forskningsafdelingen. I løbet af 2002-03 blev der således indgået samarbejdsaftaler om fælles ph.d.-projekter med Institut for Internationale Udviklingsstudier, RUC, og med det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet. Der blev desuden udpeget en ny forskningschef samt tre post-doc forskere. Ved udgangen af året var Forskningsafdelingen dermed på nær tre medarbejdere på samme niveau som i 2001.

Fokusområder 2003

Forskningen i 2003 har været koncentreret omkring fire hovedemner, nemlig *flygtninge- og statsborgerskabsproblematikken*, hvor to forskere har færdiggjort hhv. en bog om *Flygtning i Danmark* samt arbejdet på en ph.d. afhandling om statsborgerskabsrettigheder. *De udelelige menneskerettigheder*, herunder *sociale rettigheder*, har været et andet hovedtema og omfatter ny forskning om menneskerettighedernes indbyrdes sammenhæng, dels færdiggørelsen af et værk om sociale rettigheder i Danmark. Dette værk blev påbegyndt i 2002 som et samarbejde mellem forskere i afdelingen og andre danske forskere. Bogen forventes at udkomme i 2004.

Et tredje fokusområde har været *Menneskerettighedernes historie*. Inden for dette tema er der færdiggjort manuskripter til dels en doktorafhandling om, hvorledes historieforskningen kan bidrage til en dybere forståelse af menneskerettighederne,

dels en ph.d. afhandling om retslig og politisk myndighed i Danmark mellem 1750 og 1920. Et fjerde tema har været *Menneskerettigheder og udvikling*. Inden for dette tema er der startet et projekt om *Rettighedsbaseret udvikling* omhandlende menneskerettighedernes integration i bistandspolitikken. Der er desuden færdiggjort et værk om *Politimyndighed i overgangssamfund* samt påbegyndt en ph.d. afhandling om forskelle i hhv. regionale og internationale reaktioner i forhold til menneskerettighedskrænkelser i Zimbabwe. I løbet af 2003 er der endelig taget skridt til at styrke forskningen om civile og politiske rettigheder.

Undervisning og eksterne aktiviteter

Instituttet havde i foråret 2002 besøg af fem master studerende inden for rammerne af det europæiske samarbejde vedrørende menneskerettigheder og demokratisering (E.MA). Som et led i tilbuddet til de master studerende blev der i foråret afholdt en offentlig og meget velbesøgt seminarække om "The Dynamics of Politics and Human Rights". E.MA-samarbejdet blev igen i 2003 afviklet i samarbejde med Syddansk Universitet.

Gæsteforskere

Forskningsafdelingen havde i efteråret besøg af fem forskningsstipendiater fra henholdsvis Niger, Uganda, Iran, Mongoliet og Kina. Dette "research-partner"-samarbejde finansieres af Danida-midler og forskerne udvælges under hensyn til Instituttets samarbejdsaftale med Danida. Endelig opholdt Fulbright scholar Beth Dougherty fra Beloit College, Wisconsin, USA, sig ved forskningsafdelingen i fire måneder i forbindelse med et forskningsprojekt om Særdomstolen i Sierra Leone.

Notater og høringsvar

Centralt i forskningsafdelingens arbejde er udarbejdelsen af høringsvar i forbindelse med danske lovforslag, EU-retlige og andre internationale initiativer af menneskeretlig relevans. Udarbejdelsen af høringsvar er delvis baseret på forskningskapaciteten ved instituttet, delvis på den ekspertise, der findes i og uden for afdelingen. Notaterne er tænkt som et input i det lovforberedende arbejde og som bidrag til at sikre en velinformeret debat om konkrete lovgivningsinitiativer. De politiske

partier og Folketingets udvalg anmoder endvidere med mellemrum Instituttets forskere om at udbyde deres høringsvar ved eksperthøringer om særlige lovinitiativer. Forskere ved afdelingen har således deltaget i Offentlighedskommissionens møder, samt i en eksperthøring om ændringer i udleveringsloven. Alle høringsvar er tilgængelige på instituttets hjemmeside.

Debat og konsulentarbejde

Endelig deltager Instituttets forskere i den løbende debat om menneskerettigheder i danske og internationale medier, ligesom flere forskere har været involveret i EU-Iran dialogen. Forskerne har endelig været involveret i konsulentarbejde for Verdensbanken, EU, og vedrørende Højkommissariatet for Menneskerettigheder. ●

Fem gæsteforskere fra udviklingslande i 2003:

Abu Mohammad Asgarkhani,
University of Tehran, Iran

Wangyuan Xie,
Criminal Law Research Centre
of Renmin University, Kina

Zoljargal Gantumur,
National Human Rights
Commission of Mongolia, Mongoliet

Soumana B. Sourghia,
National School of Administration
in Niamey, Niger

Lillian Tibatemwa-Ekirikubinza,
Makerere University, Uganda,

Medarbejdere i forskningsafdelingen

Der var i 2003 14 forskere, to studenter og en sekretær.

Kontaktperson: Forskningschef
Hans-Otto Sano (hos@humanrights.dk)

Hans-Otto Sano

Rettighedsbaseret udvikling

Et forskningsprojekt vedrørende rettighedsbaseret udvikling blev påbegyndt i 2003 i samarbejde med Jakob Kirkemann Hansen. Projektet har relevans for Institutets Internationale Afdeling, for en bredere NGO-kreds i Danmark og internationalt og for Danida. Forskningen sigter dels på at belyse begrebet rettighedsbaseret udvikling og dets anvendelse blandt institutionelle aktører i og uden for FN-systemet. Det er endvidere hensigten på sigt at vurdere gevinster ved at anvende en rettighedsbaseret tilgang. Metoden herfor er feltarbejde blandt NGO'er og multilaterale donorer. Der blev i 2003 afholdt to workshops på basis af det indledende forskningsarbejde — en med Oxfam afholdt i Oxford med deltagelse af en række britiske NGO'er, og en med den danske ressourcebase blandt forskere, NGO'er, konsulenter og Danida-personale. Sidstnævnte afholdtes på Institutet.

Anette Faye Jacobsen

Indleverede afhandlingen: "Retslig og politisk myndighed. Rettighedsopfattelser i Danmark, 1750 - 1920" til Københavns Universitet med henblik på erhvervelse af ph.d.grad.

Har desuden skrevet artikel om "*Child Labour in Developing Countries*" til *Encyclopedia of Children and Childhood in History and Society*. Paula S. Fass et al. (Eds.). Et trebinds opslagsværk udgivet oktober 2003 fra Macmillan Reference. N.Y., samt artikel om "*Menneskerettighedernes nyere historie*" til et teksthefte om Demokrati og menneskerettigheder i *Cambodia*, beregnet på undervisning i historie og samfundsfag i gymnasiet i forbindelse med Operation Dagsværk 2003.

Eva Maria Lassen

Menneskerettighederne og historien

Forskningsprojekt, der udmøntes i afhandling med titlen "Illuminating human rights: biblical and Roman perspectives". Afhandlingens udgangspunkt er, at menneskerettighederne på den ene side på fundamentale punkter er nye men på den anden side er forankret og udviklet i *dialog med historien*. Vi benytter således fortolkninger af historien som autoritet til at anskue menneskerettighederne og forholdet mellem disse og forskellige samfund på bestemte måder. Da disse fortolkninger imidlertid er tidsbundne, dvs. bundne til den tid, på hvilken fortolkningen blev lanceret, er det nødvendigt med mellemrum på foretage en reevaluering af disse fortolkninger ved hjælp af nye analyser af bestemte historiske perioder.

Med afsæt i historiografiske og historiske analyser er det afhandlingens hensigt at belyse, hvorledes og i hvilket omfang historien og den nyere historieforskning kan bidrage til en dybere forståelse af menneskerettighederne samt af sammenhængen mellem disse og historiske traditioner. For at konkretisere denne problemstilling rummer afhandlingen dels en større historiografisk diskussion af de sidste 60 års forskellige konstruktioner af menneskerettighedernes historie samt historiens rolle i den menneskeretlige debat i samme periode, dels en konkret empirisk analyse af menneskerettighedernes forankring i historien. Den empiriske del af afhandlingen har form af en revurdering af sammenhængen mellem de moderne menneskerettigheder og den antikke verden, som ifølge den traditionelle menneskeretshistorie udgjorde de moderne menneskerettigheders rødder. Afhandlingen færdiggøres i marts 2004.

Religion og menneskerettigheder

Der arbejdes med forskellige områder af forholdet mellem religiøse traditioner og menneskerettigheder, som udmøntet i islam, jødedom og kristendom, herunder kvinders rettigheder samt forholdet mellem demokrati, menneskerettigheder og religiøse værdier.

Kim U. Kjær

Europæisk asylret - EU, Schengen, Norden og Danmark Forskningsprojektet er opdelt i tre dele: Retsgrundlaget, de konkrete fællesskabsretlige retsakter samt Danmarks retsstilling.

Projektet tager udgangspunkt i det retsgrundlag for en fællesskabsretlig regulering af asylområdet, der blev tilvejebragt med Amsterdam-traktaten, samt Schengen-samarbejdets integration i EU-retten. Endvidere præsenteres de nordiske landes tiltræden til Schengen-samarbejdet.

Herefter følger en analyse af de fællesskabsretlige instrumenter, der nu er vedtaget med hjemmel i det EU-retlige retsgrundlag. Og endelig gennemgås Danmarks retsposition. Heri indgår konsekvenserne af Danmarks tiltrædelse til Schengen-samarbejdet med fokus på de ændringer i dansk ret, deltagelsen i dette samarbejde har afstedkommet. I tilknytning hertil foretages en analyse af følgerne af det danske forbehold.

Stéphanie Lagoutte

Søgen efter sammenhæng og retfærdighed: den gryende processuallisering af europæiske menneskerettigheder Dette forskningsprojekt har til hensigt at analysere den gryende processuallisering af europæiske menneskerettigheder og de heraf følgende implikationer for så vidt angår beskyttelsen af menneskerettigheder såvel på

internationalt/regionalt niveau som indenfor nationale retssystemer. Forskningen søger at vurdere indholdet og udstrækningen af dette fænomen samt at foretage en kritisk analyse af dets udvikling. Projektet vil også beskæftige sig med processuallisering som en faktor til opnåelse af sammenhæng og retfærdighed indenfor europæiske menneskerettigheder.

Ida Elisabeth Koch

De udelelige menneskerettigheder

Selv om de internationale menneskerettigheder er opdelt i henholdsvis civile og politiske rettigheder (CP-rettigheder) og økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder (ESC-rettigheder) bliver det ofte understreget, at menneskerettighederne er udelelige, indbyrdes forbundne og indbyrdes afhængige. De retlige implikationer af denne forestilling om menneskerettighedernes udelelighed er imidlertid ikke udforskede.

Forskningsprojektet tager udgangspunkt i domspraksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, som i en række tilfælde har indfortolket sociale elementer i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions CP-rettigheder, og derved angivet ét muligt betydningssindhold af forestillingen om menneskerettighedernes udelelighed. Et hovedformål med forskningsprojektet er at analysere potentialet i denne integrerende fortolkningsstil - de retlige koordinationsmuligheder - og derigennem også afgive udsagn om den normative karakter (herunder judiciabiliteten) af ESC-rettighederne.

Eva Ersbøll

Dansk indfødsret i et historisk og internationalt perspektiv
Forskningsprojektet er opdelt i tre dele: En international, statsborgerretlig del, en EU-retlig del og en dansk indfødsretlig del, som er hoveddelen.

Dansk indfødsret er det samme som dansk statsborgerskab. Indfødsretslovgivning går tilbage til indfødsretsforordningen af 1776, og siden vedtagelsen af grundloven af 5. juni 1849 har Folketinget meddelt udlændinge indfødsret ved lov. De historiske forudsætninger for indfødsretten spiller fortsat en rolle i indfødsretsdebatterne i Folketinget. Traditionelt har det været opfattelsen, at staten selv kan bestemme, hvem der skal være dens statsborgere, men international ret begrænser i tiltagende grad den statslige suverænitet. Selv om EU ikke har nogen kompetence på statsborgerrettens område, forudsættes den nationale statsborgerskabslovgivning at være i overensstemmelse med fællesskabsretten.

Med udgangspunkt i historien og den internationale ret er det hensigten med forskningsprojektet at foretage en retlig analyse af, hvordan dansk indfødsret har klaret sig igennem brydningstiden. Projektet har fået undertitlen: *"Dansk indfødsret - fra privilegium til ret?"*

Hatla Thelle

Beskyttelsen af sociale rettigheder i Kina

Et forskningsprojekt om reform af det sociale sikkerhedsnet i Kina blev færdiggjort og resulterede i et manuskript til en bog, som udkom maj 2004. Projektets formål var at afdække hvilken form for socialpolitiske tiltag den kinesiske regering vælger i den vanskelige overgang fra planøkonomi til markedsøkonomi. Den tidligere beskyttelse af sociale rettigheder er brudt sammen, uden at et egentligt levedygtigt nyt system er udbygget til at garantere borgerne lægehjælp, uddannelse, pension, osv. Undersøgelsens resultat var, at der er meget store forskelle på, hvordan kinesiske borgere er beskyttet alt efter om de bor i byen eller på landet, og alt efter hvordan deres beskæftigelsessituation er. På landet er der således meget få sociale ordninger, og i byområderne er lægehjælp og grundskoleuddannelse blevet mere og mere kommerialiseret så de basale rettigheder, garanteret i de internationale konventioner, trues og skaber uro i befolkningen.

Research Partnership-programmet

Anne Catherine Legendre

Research Partnership-programmet er Institutts gæsteforskerprogram. Programmet giver mulighed for at invitere tre til seks gæsteforskere fra udviklingslande til Danmark i en periode fra tre måneder og op til et år. Gæsteforskerne er en integreret del af Institutts øvrige forskerstab og deltager i afdelingens arrangementer. Det er hensigten, at Research Partnership-programmet skal give forskerne mulighed for at udarbejde artikler og lignende i et forskningsmiljø, der er fremmede for deres aktiviteter. Det tilstræbes derfor, at gæsteforskerne arbejder indenfor forskningsafdelingens prioritetsområder, og der tilknyttes en forsker til hver gæsteforsker. Programmet udføres i samarbejde med Danida Fellowship Centre, der forestår de praktiske og sociale tiltag i forbindelse med gæsteforskernes ophold. Programmet er finansieret gennem rammeaftalen med Danida.

National virksomhed

”Instituttet skal fremme ligebehandling af alle uden forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse, herunder ved at bistå ofre for forskelsbehandling med at få behandlet deres klager over forskelsbehandling under hensyntagen til ofrenes, foreningernes, organisationernes og andre juridiske personers rettigheder, indlede uafhængige undersøgelser af forskelsbehandling og offentliggøre rapporter og fremsætte henstillinger om spørgsmål vedrørende forskelsbehandling.”

Citat fra lov nr. 411 af 6.6.2002. Lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder

Den 1. januar 2003 oprettede Institut for Menneskerettigheder en national afdeling, som skal udføre, koordinere og styrke Instituttets aktiviteter i tilknytning til beskyttelse og fremme af menneskerettigheder og ligebehandling i Danmark.

Arbejdet sigter mod at gøre respekten for menneskerettighederne og ligebehandling til en fast bestanddel af beslutningsprocesserne i både den offentlige og private sektor, den politiske dagsorden og den offentlige debat. Aktiviteter har til formål at fremme de menneskeretlige standarder og styrke ligebehandling på alle niveauer i det danske samfund. Det være sig indenfor arbejdsmarked, det sociale område, demokratisk deltagelse, sundhed, uddannelse og kultur. Indsatsen for ligebehandling og anti-diskrimination tager afsæt i etnisk diskrimination, men omfatter også andre udsatte grupper, herunder børn, handicappede og andre minoritetsgrupper. Hovedfunktioner omfatter udredning, analyser, og høringssvar, udvikling af strategier, redskaber og metoder, afholdelse af seminarer og kurser, oplysning og rådgivning, samt rapportering til internationale organer.

MIA - for mangfoldighed i arbejdslivet

Arbejdslivet spiller en vigtig rolle for de fleste mennesker i samfundet. Men det er ikke alle, der har lige muligheder for at deltage i det. Både køn, etnicitet, alder, seksuel orientering, handicap og religion har indflydelse på vores muligheder og de er ofte grund til forskellige former for diskrimination. På baggrund af to nye EU-direktiver om ligebehandling og med støtte fra EU har national afdeling iværksat et omfattende projekt for at fremme mangfoldighed og forhindre forskelsbehandling i arbejdslivet. Projektet omfatter indstiftelsen af ”MIA-prisen”, som er en frontløberpris til virksomheder, der aktivt fremmer mangfoldighed og konsekvent forhindrer forskelsbehandling i deres organisation. Desuden omfatter projektet en seminarrække, produktion af informationsmateriale og DVD der beskriver de nye perspektiver for mangfoldighed og ligebehandling i arbejdslivet, samt udvikling af et compliance- og mangfoldighedsredskab til virksomheder. Projektets grundidé er, at god mangfoldighedsledelse både fremmer ligestilling for udsatte persongrupper og sikrer effektiv ressourceudnyttelse for virksomheder.

Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling

Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling blev etableret af instituttets bestyrelse medio 2003, idet Institut for Menneskerettigheder ved lov nr. 374 af 28. maj 2003 om etnisk ligebehandling fik kompetence til at behandle klager over forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse og til at behandle klager over repressalier.

I tilknytning til Klagekomitéen er der blevet oprettet et sekretariat, der skal forestå det daglige arbejde for Klagekomitéen, herunder oplyse om Klagekomitéens kompetence og udarbejde oplysningsmateriale m.v. om loven og Klagekomitéen, betjene de borgere, der henvender sig til Klagekomitéen enten fordi de føler sig krænket eller fordi de ønsker nærmere oplysning om lovens anvendelsesområde, forberede konkrete sager til Klagekomitéen og fremkomme med indstillinger til komitéen om spørgsmål af mere generel karakter.

Da konkret klagesagsbehandling er et helt nyt område for instituttet, har der i forbindelse med lovens vedtagelse og Klagekomitéens oprettelse været en hel del administrative, tekniske og praktiske opgaver for sekretariatet at løse.

Lov om etnisk ligebehandling

Lov om etnisk ligebehandlings formål er at forhindre forskelsbehandling og at fremme ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse. Det er efter loven forbudt at forskelsbehandle nogen på grund af vedkommendes eller en tredjemandes race eller etniske oprindelse, det være sig direkte eller indirekte. For at forhindre en omgåelse af forbudet er også instruktion om forskelsbehandling forbudt. Det er endvidere forbudt at chikanere andre på

grund af deres race eller etniske oprindelse. Endelig er det forbudt at udsætte en, der har klager over at være blevet forskelsbehandlet, for repressalier.

Loven gælder for al offentlig og privat virksomhed for så vidt angår social beskyttelse (herunder social sikring og sundhedspleje), sociale goder, uddannelse samt adgang til og levering af varer og tjenesteydelser, herunder bolig, der er tilgængelig for offentligheden. Forbudet mod forskelsbehandling gælder endvidere for medlemskab af og deltagelse i en organisation, hvis medlemmer udøver et bestemt erhverv, samt de fordele, sådanne organisationer giver medlemmerne. Loven gælder ikke på arbejdsmarkedsområdet, hvor der gælder en særskilt lov. Endvidere gælder loven ikke for aktiviteter af rent privat karakter.

Da lov om etnisk ligebehandling er ny, har Klagekomitéen ikke modtaget mere end 15 sager i 2003. Klagekomitéen forventer imidlertid at antallet af sager i de kommende år vil stige efterhånden som kendskabet til loven og Klagekomitéens kompetence bliver mere udbredt. ●

Handicappedes personers rettigheder

Mennesker med handicap er en ekskluderet gruppe i alle samfund - også det danske. De er underrepræsenteret på højere uddannelser, på arbejdsmarkedet, i gode boligkvarterer, i kulturlivet og blandt de folkevalgte, som styrer samfundet. Institutet har i 2003 år igangsat en udredning om handicappedes rettigheder, hvis hovedsigte vil være at belyse behovet for en general lovgivning om ikke-diskrimination af personer med handicap i Danmark. Udredningen udarbejdes i samarbejde med bl.a. Center for Ligebehandling af Handicappede og De Samvirkende Invalideorganisationer. Institutet har endvidere været aktiv i den internationale proces frem mod en ny konvention om handicappedes rettigheder. Institutet deltog således i FN's ad-hoc komite møde i juni 2003 og var her med til at sikre, at Nationale Menneskerettighedsinstitutioner for første gang er repræsenteret i den arbejdsgruppe, der udformer første udkast til konventionen. Institutet bidrog på mødet med et oplæg om de principper, der vil ligge til grund for konventionen om handicappede personers rettigheder.

International rapportering

Institutet bidrager til adskillige internationale årlige rapporter herunder RAXEN-rapporten vedrører racisme, fremmedhad og antisemitisme, som udarbejdes af EUMC (European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia), rapportering til EU's Ekspert Netværk vedrørende EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder, samt den årlige rapportering til Europarådets Afdeling for Menneskerettigheder (DGII). Rapporterne indeholder en gennemgang af lovgivnings-initiativer, domme og administrativ praksis i Danmark, samt generelle udtalelser og praksis fra internationale kontrolorganer, der angår beskyttelsen af menneskerettigheder og ligebehandling i Danmark.

Ad hoc og tematisk rapportering

Institutet besvarer løbende henvendelser fra internationale organisationer eller NGO'er (ikke-statslige organisationer), der har et konkret behov for nærmere information om et givent rets-

område, implementeringen af EU-direktiver eller statistiske data angående Danmark.

Eksempelvis har instituttet i 2003 blandt andet besvaret spørgsmål om anti-terror lovgivning, privatlivsbeskyttelse, online ytringsfrihed, muligheden for at nægte militærtjeneste, implementeringen af EU's direktiver om ligebehandling og beskæftigelse mv.

Samarbejdspartnere

Den nye nationale afdeling samarbejder med en lang række nationale og internationale institutioner, NGO'er, virksomheder, forskere og myndigheder. Af samarbejdspartnere kan nævnes: MIA-netværket, AMID (Ålborg Universitet), Københavns Universitet, Århus Universitet, Dialognetværket til fremme af ligebehandling, Det danske netværk vedr. WSIS, Center for Ligebehandling af Handicappede, De Samvirkende Invalideorganisationer, Samarbejdsgruppen om børns rettigheder, Kvinderådet, Udenrigsministeriet, Justitsministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Integrationsministeriet, Videnskabsministeriet, Nordisk netværk for Ligebehandlingsinstitutioner, European Network of National Human Rights Institutions, EU Network of Independent Experts on Fundamental Rights, EU network of article 13 Specialised Bodies, ECMI Team of Expert on Minority Ombuds Institutions mfl.

Medarbejdere i National Afdeling

Afdelingen havde i 2003 syv akademiske medarbejdere, tre studenter, og to formidlingsfuldmægtige fra Justitsministeriet tilknyttet i 2003. Derudover har fire praktikanter fra programmet Humanity in Action været på kortere ophold i afdelingen.

Kontaktperson:

Afdelingsleder Birgitte Kofod Olsen

bko@humanrights.dk

→ Minoritetsrettigheder

Et pluralistisk samfund fordrer fokus på minoritetsrettigheder. Institutet har derfor indledt et samarbejde med European Center for Minority Issues i Flensborg og udfører som medlem af et ekspert team en redegørelse for etablering, mandat og struktur for minoritetsombudsinstitutioner

→ Rådet for Menneskerettigheders Ligebehandlingsudvalg

En samfundsstruktur, der anskuer og anvender mangfoldighed som ressource, fordrer ligebehandling og dermed effektiv bekæmpelse af diskrimination. I foråret 2003 nedsatte Rådet for Menneskerettigheder et Ligebehandlingsudvalg. Ligebehandlingsudvalget er sammensat af personer og organisationer med viden og erfaring fra forskellige ligebehandlingsområder: køn, etnicitet, alder, handicap, og seksuel orientering. Som sin første opgave har udvalget iværksat udarbejdelse af en national strategi for gennemførelse af ligebehandlingsprincippet i Danmark.

→ Dialognetværket for fremme af etnisk ligebehandling

At fremme etnisk ligebehandling er en fælles opgave for både Institut for Menneskerettigheder og alle de sektorer, der berøres af lov om etnisk ligebehandling. Dialognetværket blev etableret i maj 2003 med det formål at skabe et forum hvor de forskellige aktører kunne udveksle erfaringer, god og dårlig praksis, drøfte lovens anvendelse og være med til at udvikle metoder til at forbygge forekomsten af diskrimination.

→ Samarbejde med retshjælpsinstitutioner mv. om Lov om etnisk ligebehandling

Enkeltpersoner, der på grund af race eller etnisk oprindelse føler sig udsat for usaglig forskelsbehandling, sikres gennem lov om etnisk ligebehandling § 10 adgang til rådgivning og bistand med henblik på at få deres klage behandlet ved et uafhængigt organ. Det er, ifølge loven, Institut for Menneskerettigheders opgave at bistå ofre for race og etnisk forskelsbehandling samt at behandle klager over forskelsbehandlingen. For at sikre eventuelle ofre for etnisk forskelsbehandling en nem adgang til retshjælp og rådgivning, uanset deres bopæl, blev der i september 2003 holdt møde med en række retshjælpsinstitutioner fra København og Jylland. Mødet resulterede bl.a. i afholdelse af to kurser i etnisk ligebehandling hvor retshjælpsinstitutionerne fik opbygget deres viden om etnisk ligebehandling, de forskellige former for direkte og indirekte forskelsbehandling, samt blev præsenteret for mediation som en metode til konfliktløsning. ●

Internationalt arbejde

Instituttet skal fremme koordination mellem og bistand til de frivillige organisationers arbejde med menneskerettighederne, og at støtte og udbygge nordisk og andet internationalt samarbejde på menneskerettighedsområdet, og bidrage til gennemførelse af menneskerettighederne i ind- og udland.”

Citat fra lov nr. 411 af 6.6.2002. Lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder

Generelt om aktiviteterens indhold og forløb

Institut for Menneskerettigheder (IMR) udvikler og gennemfører menneskerettighedsprogrammer internationalt i samarbejde med statslige myndigheder, uafhængige institutioner og civilsamfund.

Det er Instituttets mål at medvirke til, at samfund udvikler sig med stadig større respekt for globale, regionale og nationale menneskeretsnormer. IMR's internationale partnerskabsprogrammer er organiseret i fire tematiske programområder:

IMR har i 2003 fortsat arbejdet hen imod en større landekonzentration under Samarbejdsaftalen med Danida. En række strategidiskussioner har fundet sted og syv lande er blevet prioriteret: Malawi, Niger, Rwanda, Guatemala, Cambodja, Nepal og Vietnam. Høringsprocesser i samarbejdslande blev ligeledes påbegyndt i 2003, bl.a. i Malawi.

Følgende temaer blev valgt: University Cooperation; NGO Network; Juvenile Justice Networks; Legal Aid Providers; Police Reform; NHRI Ombudsman; Regional Human Rights Mechanisms og Global Public Goods & Human Rights.

IMR har desuden igangsat en større udredning, som har til formål at udvikle indikatorer på programniveau samt fortsætte videreudviklingen af indikatorer på projektniveau. Arbejdet forventes at blive færdiggjort i 2004. Indtil da opereres der på overordnet niveau med følgende indikatorer:

- 1 antal evalueringer,
- 2 antal projekter/konsulentopgaver,
- 3 antal foredrag,
- 4 antal eksterne delegationer,
- 5 udvalg, arbejdsgrupper etc.
- 6 antal artikler i centrale tidsskrifter.

Management and Administration

Globale offentlige goder og menneskerettigheder

I foråret 2003 deltog IMR i en arbejdsgruppe nedsat af Rådet for Internationalt Udviklingssamarbejde (Danida) om globale offentlige goder og menneskerettigheder. Formålet var at indkredse betydningen af det af UNDP nyligt lancerede begreb globale offentlige goder og analysere begrebets anvendelighed i en menneskeretlig kontekst og i forhold til dansk udviklingssamarbejde. Arbejdsgruppen, som var sammensat af

repræsentanter fra det danske forskningsmiljø, offentlige institutioner, den private sektor og medierne, præsenterede de foreløbige resultater på et møde i Rådet for Internationalt Udviklingsarbejde den 26. maj 2003. Ved samme lejlighed blev også fremlagt foreløbige resultater fra to andre arbejdsgrupper om globale offentlige goder og henholdsvis handel og sundhed.

I efteråret 2003 har IMR fortsat arbejdet med globale offentlige goder ad to parallelle spor: dels forberedelse til en antologi om globale offentlige goder, menneskerettigheder og udvikling, og dels planlægning af en offentlig seminarrække om samme emner i januar-februar 2004.

Globale offentlige goder søges analyseret i forhold til blandt andet udenrigspolitik, fred og sikkerhed, handel, virksomheders sociale ansvar, god regeringsførelse, korruption, retssikkerhed, adgang til information, statsborgerskab, uddannelse, sundhed, vand, udsatte gruppers adgang til globale offentlige goder samt finansiering af globale offentlige goder. I tillæg til deltagerne i den oprindelige arbejdsgruppe er blandt andet udviklingsforskere, økonomer, jurister og politologer blevet tilknyttet projektet. Fra IMR deltager medarbejdere fra forskningsafdelingen, international afdeling, uddannelsesafdelingen og informationsafdelingen. Ved udgangen af 2003 forelå cirka 15 manuskripter som oplæg til seminarrækken og kapiteludkast til betænkningen.

Det forventede resultat af projektet er dels en større afklaring af begrebet globale offentlige goders anvendelighed, dels på udvalgte områder at komme med konkrete og konstruktive indspil til Danmarks politik vedrørende samarbejde med udviklingslande og lande på vej til demokrati og sikring af menneskerettigheder. På baggrund af erfaringer indhøstet gennem diskussioner på seminarrækken forventes antologien udgivet i 2004.

Reform af lovgivning og statsinstitutioner

Hensigten er at styrke kapaciteten i parlamenter, ministerier og andre organer til, ved hjælp af integreret strategisk planlægning, at gennemføre lovreform, institutionel reform, samt at implementere lovgivning og udøve offentlig administration funderet på retssikkerhed, menneskerettigheder, gennemsigtighed og ansvarlighed.

Adgang til retlig konfliktløsning

Programmet har til formål at udvikle værktøjer, som styrker partnernes kapacitet til at tilvejebringe lige adgang til effektiv, kontekstuel tilpasset og meningsfuld konfliktløsning i overensstemmelse med menneskeretlige standarder. Der fokuseres på domstole, klagebehandlende organer som fx nationale menneskerettighedsinstitutioner, ombudsmandsinstitutioner og retshjælp, samt på regionale organer med dømmende kompetence.

Civilsamfundet

Programmets mål er at styrke civilsamfundets evne og muligheder for at fremme og overvåge beskyttelsen af menneskerettigheder overfor staten og andre kerneinstitutioner i samfundet. Forhold vedrørende fortalervirksomhed, overvågning og gennemførelse af menneskerettigheder har særlig bevågenhed og der lægges vægt på at facilitere en konstruktiv dialog mellem civilsamfund og staten.

Universiteter og forskningsinstitutioner

Målet er at styrke den akademiske menneskeretlige ressourcebase i samarbejdslande gennem konsolidering af universitets- og forskningsprogrammer og dermed bidrage til at forbedre statsinstitutionernes og civilsamfundets muligheder for at fremme respekten for menneskerettighederne.

I 2003 havde IMR 22 landeprojekter samt tre regionale projekter under Samarbejdsaftalen, ekskl. forundersøgelser og oplysningsarbejde.

Der var 22 faste medarbejdere samt studenter og praktikanter i 2003. Afdelingen nedsatte syv arbejdsgrupper, som havde til formål at udfærdige landestrategier for syv forskellige lande i forhold til Danida Samarbejdsaftale.

Kontaktperson: Afdelingsleder og souschef Birgit Lindsnæs (bli@humanrights.dk)

Kandidatprogrammet

Human Rights Officers/Advisors (Danida Samarbejdsaftale)

Programmet henvender sig primært til kandidater, der har afsluttet en akademisk uddannelse inden for de sidste fire år. Human Rights Officers (HRO) ansættes for en et-årig periode på Institut for Menneskerettigheder. Human Rights Advisors (HRA) adskiller sig fra HRO ved, at de har en specifik viden indenfor det område, som partnerorganisationen og projektet kræver, fx jura, sagsbehandling, strategiudvikling, mv. Heraf er en måned afsat til et introduktionsforløb, der blandt andet kan omfatte deltagelse i menneskerettighedskurset på IMR. Herefter udstationeres kandidaterne i ca. ni måneder ved en partnerorganisation, der arbejder med, eller i udviklingslandene.

Seks human rights officers/adviser har været udstationeret i 2003:

Cambodia

Jon Esben Hvam, HRA, cand. jur. - Jon Esben Hvam, tilknyttet Indenrigsministeriet i Cambodia fra okt. 2001 til 31.08.03. Hans primære opgave var at bistå det cambodianske Indenrigsministerium med at udarbejde kommentarer til menneskerettighedsbeskyttelse i national lovgivning samt på langt sigt at udarbejde et samlet visionsdokument, der vedrører hele retssektoeren med henblik på at facilitere en reform af denne.

Camino Kavanagh, HRO, European Master in Human Rights and Democratization (E.MA.), tidligere udstationeret HRO ved the Executive Secretariat of the Coordinating Instance for the Justice Sector i Guatemala City, Guatemala, har pr. 01.09.03 overtaget stillingen som HRA i Cambodia og vil fortsætte arbejdet for Indenrigsministeriet til 30.09.04.

Geneve

Mette Undall-Behrend, HRO, cand. jur. var tilknyttet International Service for Human Rights, samt FN's Committee for Elimination of Racial Discrimination (CERD) fra 1.09.02 til 31.08.03. Formålet med opholdet var at give HRO indsigt i det arbejde og de procedurer, som giver NGO'er adgang til FN-systemet, bl.a. indenfor rapportering af menneskerettigheder til FN.

Casper Leiholt, HRO, cand. jur. overtog stillingen som HRO ved ISHR/CERD i Geneve pr. 1.12.03 og fortsætter til 31.08.04. Arbejdsindholdet vil være det samme som den tidligere HROs.

Malawi

Sidsel Jessen-Klixbüll, HRO, cand. jur. blev tilknyttet Human Rights Resource Centre i Lilongwe, Malawi pr. 1.09.02 og afsluttede, efter en kort forlængelse, sin kontrakt pr.31.12.03. Opgaven bestod først og fremmest i at koordinere kontakten mellem 13 malawianske offentlige institutioner, som alle er ansvarlige for behandling af individuelle sager, samt bistå i forenklingen af klagebehandlingsprocessen ved disse institutioner.

Rwanda

Antranik Handoyan, HRO, Barrister at Law og European Master in Human Rights and Democratization (E.MA). Udstationeret ved Institut for Menneskerettigheders lokale kontor i Kigali, Rwanda. Perioden løb fra 1.10.02 til 30.11.03. Formålet med opholdet var at bistå direktøren med implementeringen af administrative og finansielle procedurer i forbindelse med aflønning af og støtte til ca. 100 barfodsjurister samt analysearbejde i forbindelse med retsopgøret efter folkekriget. Antranik Handoyan overtog pr. 01.12.04 stillingen som direktør for Kigali kontoret.

Guatemala

Camino Kavanagh, HRO, European Master in Human Rights and Democratization (E.MA). Udstationeret ved the Executive Secretariat of the Coordinating Instance for the Justice Sector i Guatemala City, Guatemala. Perioden løb fra 1.10.02 til 30.09.03. Hendes hovedopgaver var at bistå sekretariatet med at reformere retssektoeren gennem indsamling, systematisering og analyse af juridisk materiale samt at assistere i administrative og finansielle opgaver i forbindelse med implementering af programmet. ●

Eksempler på Internationale Partnerskabsprojekter

Reform af lovgivning og statsinstitutioner

- Udarbejdelse af en fælles vision for retssektoen i Cambodia
- Retsreform: revision af Criminal Procedure Code i relation til Cambodias politis rolle
- Strategisk planlægning for retssektoen i Guatemala
- EU-Iran Menneskerettighedsdialog
- Dansk - Iransk Menneskerettighedsdialog
- Teknisk assistance til retssektoens planlægningsaktiviteter i Mozambique
- Støtte til Justitsreform i Serbien, fase 2 og overgangsfase (Fresta)
- Støtte til reform af det montenegrinske indenrigsministerium fase I (Fresta)
- Teknisk assistance til de tanzanianske domstole (Konsulentopgave)
- Formuleringsmission for den tredje fase af dansk støtte til Ugandas retssekto (Danida konsulentopgave)

Access to Justice

- Støtte til Menneskerettighedsdomstole i Indonesien (Konsulentopgave, UM)
- Støtte til Menneskerettighedsdomstole i Indonesien (Udenfor Samarbejdsaftalen, UM)
- Assessment Mission regarding the Legal Sector in Iraq (Konsulentopgave, Danida)
- Støtte til opbygningen af det irakiske civil samfund samt dokumentation af menneskerettighedskrænkelser (Konsulentopgave, UM)
- Strategisk Koordination mellem Klagebehandling Institutioner, Fase II - IV (Danida Samarbejdsaftale)
- Institutionel og organisational kapacitetsopbygning af Malawis Ombudsmandskontor (Danida Samarbejdsaftale)
- Malawi Country Strategy - Project identification, including strategic interventions (Danida Samarbejdsaftale)
- First Yearly Update and Review of the Anti-Corruption Bureau Strategic Plan i Malawi (donor: DFID)
- Retshjælpsprogram for fængselsfanger i Nepal, fase IV, maj 2003 - maj 2005 (Danida Samarbejdsaftale)
- Kapacitetsudvikling af den nationale menneskerettighedskommission (Konsulentopgave, Donor: UM, Den danske Ambassade i Nepal)
- Technical Assistance to Formulation of a Five Years Development Plan for the Judiciary of Nepal (Konsulentopgave, Danida)
- Undervisning i Menneskerettigheder under projektet "Juridisk assistance til tidligere fængslede og andre hjemløse" i Rusland (Konsulentopgave for Folkekirkens Nødhjælp - FKN)
- Juridiske forsvarere i Rwandas rettergang efter folkedrabet
- Kapacitetsopbygning af Corps of Judicial Defender (Danida Samarbejdsaftale)
- Støtte til retshjælp og udvikling af færdigheder på det juridiske fakultet på Rwandas Nationale Universitet
- Støtte til lov reform-proces i Rwanda (forundersøgelse)
- Etablering af et sekretariat til forberedelse af en National Kommission for Menneskerettigheder og God Regeringsførelse i Tanzania (Konsulentopgave, UM)

- Joint Review of Uganda Human Rights Commission (UHRC) Basket Fund (Konsulentopgave, Danida)
- Vietnam Retshjælp III, Vietnam, Legal Aid III (Danida Samarbejdsaftale)
- Seminar on the UN Convention against Torture (Rekvireret opgave, Donor UM, Danske Ambassade i Vietnam)
- Institutional Consolidation of the Secretariat of the African Commission on Human and Peoples' Rights (Under Samarbejdsaftalen)
- Midlertidig sekretariatsfunktion for Fonden for Ombudsmands- og Nationale Menneskerettighedsinstitutioner i Latinamerika og Caribien
- Database with case handling procedures in National Human Rights Institutions (Danida Samarbejdsaftale og SIDA)
- Børn og unge i retssystemet (Under samarbejdsaftalen)
- Nationale menneskerettigheds institutioner og retssystemet - et rundbordsmøde

Civil Society

- Seminar om menneskerettighedsundervisning i Kabul, Afghanistan (Første fase DIHR og AIHRC, Afghan Independent Human Rights Commission)
- Seminar om menneskerettigheder i Kabul, Afghanistan.
- Træning af det albanske politi i menneskerettigheder
- Mediekampagne om retssikkerhed i Cambodia
- Evaluering af Folkekirkens Nødhjælp Landeprogram 1998-2002 i Cambodia (Konsulentopgave)
- Det menneskeretslige samarbejdsprogram i Kina, Fase 2
- Menneskerettighedstræning for politiet i Hunan
- Behørig rettergang, Kina
- Autonomy of the Malawi Human Rights Ressource Centre, fase III
- Støtte til Human Rights Consultative Committee, Malawi, fase II,
- Appraisal af INSEC projekt forslag, Nepal
- Styrkelse af menneskerettighedsaktiviteter i Niger, fase 3
- Styrkelse af civil samfundets fortalervirksomhed for menneskerettigheder i Ukraine
- Identifikationsmission i Vietnam
- Ungdomskriminelles rettigheder, VRCHR, fase 3
- NGO-menneskerettighedsnetværk på Balkan/Balkan Human Rights Network
- Omfattende fortalervirksomhed på Balkan vedrørende reform af lovgivning relaterende til flygtninge og internt fordrevne (FRESTA)
- Regionalt NGO samarbejde om menneskerettigheder i Central Asien I: Usbekistan, Tadsjikistan, Kirgisistan (FRESTA)
- Regionalt NGO samarbejde om menneskerettigheder i Central Asien II: Usbekistan, Tadsjikistan, Kirgisistan
- Kyrgyszstan (Fresta konsulentopgave)

Universiteter og forskningsinstitutioner

- Støtte til UNESCO Chair, fase III i Benin (Danida Samarbejdsaftale)
- EU stipendieprogram til Master of Laws programme in Human Rights ved Hongkong universitet (EU-projekt)
- Støtte til Kathmandu School of Law i Nepal (Danida Samarbejdsaftale)
- Støtte til Master of Arts in Human Rights Programme, Makerere University i Uganda (Danida Samarbejdsaftale)
- Østafrikansk universitetsnetværk (Danida Samarbejdsaftale)

Uddannelse

”Instituttet skal afholde og fremme undervisning på alle niveauer inden for menneskerettighedsområdet, herunder ved folkeligt oplysningsarbejde.”

Citat fra lov nr. 411 af 6.6.2002. Lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder

Institut for Menneskerettigheder arbejder såvel nationalt som internationalt indenfor to fokusområder: ”Det generelle”, der retter sig mod målgrupper, hvis profession har menneskeretlige aspekter og ”Det tematiske”, der retter sig mod repræsentanter for retssektoen.

Arbejdet omfatter afholdelse af kurser, udvikling af materiale og undervisningsplaner, implementering samt evaluering af effekt. Desuden tages initiativer til oprettelse af internationale netværk.

Generel Menneskerettighedsundervisning:

Nationalt

Undervisning af folkeskoleelever

Instituttet har afholdt 16 kurser for skoleklasser (8.-10.klassetrin) i børns rettigheder med udgangspunkt i materialesamlingen ”Tilfældighedernes spil”. Der er ligeledes afholdt et forberedende kursus for klassernes lærere. Alle kurser afholdes i Ungdomsbyen (Statens Pædagogiske Forsøgscenters kursuscenter).

Foredrag for gymnasie-studerende

Efter forespørgsel fra gymnasier afholdt Institutet en række foredrag om menneskerettigheder for ca. 1.300 elever.

Undervisning for universitets-studerende

Instituttet har flere gange i år haft besøg af studerende fra danske universiteter. I forbindelse med disse besøg har Institutet givet en generel introduktion af menneskerettighederne og af Institutets arbejde. Endvidere har Institutet så vidt det var muligt søgt at tilrettelægge indholdet af besøgene så det bedst muligt passer med de studerendes interesser. Jurastuderende fra universiteterne i Århus og København har fx modtaget oplæg om retsreformer i tredjeverdenslande.

Kurser målrettet mod danske institutioner

To halvårslige kurser for danske embedsmænd, organisationsfolk mfl. blev afholdt i 2003. Kurserne bestod af en introduktion til de vigtigste menneskerettighedsinstrumenter og -mekanismer samt centrale emner som menneskerettigheder

og udvikling mv.

Der blev endvidere afholdt kursus for Danida's Center for Kompetenceudvikling i emnet *"Demokrati, Menneskerettigheder og God Regeringsførelse"*.

Kurser for Beredskabsstyrelsen

Instituttet har bidraget med oplæg på fire af Beredskabsstyrelsens kurser. To gange har det været i forbindelse med Beredskabsstyrelsens kurser om Humanitær Folkeret, hvor bidraget bestod af et oplæg om menneskerettighedernes grænseflader til den humanitære folkeret, begge afholdt i Snekkersten. Herudover har Instituttet bidraget med generelle oplæg om menneskerettigheder i forbindelse med Beredskabsstyrelsens kurser for personer, der med kort varsel kan sendes på internationale nødhjælpsopgaver.

Uddannelse til integrationsformidler - integration og medborgerskab

Demokrati, rettigheder og tradition for et aktivt medborgerskab er grundværdier i det danske samfund. Når demokratiet lever op til sin intention har også svage og marginaliserede grupper, herunder nyankomne flygtninge og indvandrere i Danmark, ikke kun formelt, men også reelt, mulighed for medindflydelse. IMR har i 2003 iværksat et projekt: 'Uddannelse til integrationsformidler', der har til formål at inddrage civilsamfundet - og i dette projekt: etniske minoriteter i Danmark - i integrationsindsatsen. Projektet går ud på at uddanne kommunale integrationsrådsmedlemmer med etnisk minoritetsbaggrund som integrationsformidlere. Integrationsformidlernes målgruppe er de nyankomne flygtninge og indvandrere. Tanken er, at formidlerne skal supplere den kommunale, obligatoriske modtageindsats ved at formidle integrationserfaringer ud fra et minoritetsperspektiv, og tilbyde samtaler til nyankomne med det formål at inspirere den nyankomne til et aktivt medborgerskab. Uddannelsen baserer sig på et formidlingsredskab, der er udviklet indenfor rammerne af tilgangen 'den værdsættende samtale'

Internationalt

Menneskerettighedskursus

Instituttet afholdt som tidligere halvårligt to 15-dages kurser for menneskerettighedsaktivister og embedsmænd, der arbejder med emnet i lande hvor Instituttet har samarbejdsprojekter. Deltagerne kommer fortrinsvis fra Instituttets samarbejdsorganisationer og -institutioner i Afrika, Latinamerika, Asien og de tidligere kommunistiske lande.

Kurset består af en introduktion til de vigtigste internationale og regionale menneskerettighedsinstrumenter: Hertil kommer en række tematiske dage med emner som kvinders menneskerettigheder, torturforebyggelse, flygtninges rettigheder, undervisning i menneskerettigheder, national implementering mv. Arbejdsformerne rækker fra forelæsninger, over selvstudier med vejledning, til workshops og studieture til institutioner og organisationer.

Der deltog ca. 35-40 personer på hvert kursus, herunder Instituttets researchpartnere og human rights officers.

Kurser i evaluering af undervisning

Instituttet har afholdt 1 kursus i evalueringsteknik med særligt henblik på evaluering af effekt af menneskerettighedsundervisning. Kurserne har været baseret på deltagerne egne erfaringer med undervisning i Malawi.

Menneskerettighedskurser i Afghanistan

Instituttet har afholdt to kurser i Afghanistan for Afghanistan Independent Human Rights Commission og All Afghan Women Union, om demokrati, menneskerettigheder og menneskerettighedsundervisning.

Netværk om Medborgerskab

Instituttet har i samarbejde med British Council og Statens Pædagogiske Forsøgscenter taget initiativ til oprettelse af et europæisk netværk "Democracy and Diversity" for undervisere og uddannelsesplanlæggere, der beskæftiger sig med medborgerskabsundervisning. Netværket omfatter England, Danmark og Rumænien.

Kurser for retssektoren

Nationalt

Kurser på Politiskolen

Instituttet bidrager til kursusforløb på Politiskolen for 3. års elever, i alt 300 elever blev undervist Grunduddannelseskurset er på seks timer og er indarbejdet i skolens generelle læseplan. Kurset bygger på undervisningsmateriale specielt udarbejdet til Politiskolen af Instituttets Uddannelsesafdeling. Materialet inddrager cases, aktuelle spørgsmål, videoklip mv.

Forberedende kurser for dansk politi.

Undervisning i menneskerettigheder, demokrati og betydningen af værdierne i den nationale kontekst på kurset *'International Police Basic course'* for politi, der udsendes til Balkan.

Internationalt

Undervisningsmateriale for politiakademier - udvikling af politimanual i Niger

I forbindelse med udviklingen af manualer om politi og menneskerettigheder i Niger har der været afholdt to seminarer henholdsvis i Danmark og Niger.

Udvikling af politimanual i Ukraine

Instituttet har i samarbejde med International Rehabilitation Council for Torture Victims udarbejdet en manual for politiet i Ukraine, som skal medvirke til at forebygge tortur.

Udvikling af politimanualer på Balkan

I forbindelse med udviklingen af manualer om politi og menneskerettigheder i Bulgarien, Makedonien, Montenegro og Kroatien har der været afholdt seminarer i de respektive lande.

Polititræning i Rumænien

I samarbejde med Centre for Konfliktløsning er Instituttet involveret i træning af politifolk med særligt henblik på beskyttelse af Roma'er.

Sekretariat for fælleseuropæisk forum for NGO'er og Politistyrker

Instituttet huser sekretariatet for *"European Platform for Policing and Human Rights"* for medlemmer af Europarådet. (www.epphr.dk)

Platformen har med assistance fra Instituttet udgivet en pamflet om politifolks menneskerettigheder.

Kursussamarbejde i Asien

EU - Kina kurser

Kurserne er led i et større uddannelsesprogram for henholdsvis kinesiske anklagere og advokater: *"EU-China Legal and Judicial Programme"*. Kurserne finansieres af EU og er en del af et samarbejde mellem bl.a. British Council og Instituttet. Gennem undervisning og dialog skal *"the rule of law"* i europæiske retssystemer illustreres. Kursusforløbet i Danmark omhandler principper og praksis indenfor europæisk retstradition med særligt fokus på anklageres og forsvareres arbejde i forhold til gældende menneskerettighedsstandarder samt domstolenes virke i straffesager. Forløbet er bygget op af undervisning, primært af praktikere og universitetslærere, samt besøg til relevante institutioner.

I forbindelse med programmet blev følgende kurser afholdt i 2003:

- *"Criminal Law and Human Rights"* (10 uger),
- *"Roles of Prosecution Services in Europe"* (tre uger),
- *"Criminal Law and Human Rights"* (seks uger)
- *"Roles of Prosecution Services in Europe"* (fire uger).

Vietnam - kursus

I samarbejde med Den Danske Rigsadvokat og Den Danske Politiskole har Instituttet indgået en aftale med Danidas retsreform projekt i Vietnam, Joint Project Support Office, om afholdelse af tre 3-ugers kursus for vietnamesiske anklagere i Danmark.

Kurset, *"Strengthening the Procuratorial Capacity"*, er en del af et større projekt, der har til for-

målet at styrke kapaciteten hos de vietnamesiske Procuracy myndigheder til at varetage opgaver, som er centrale for retsreformerne i Vietnam. I forbindelse med kurset besøgte deltagerne diverse danske institutioner og myndigheder bl.a. en domstol, en politistation, Rigsadvokaten, et advokat firma og Folketingets Ombudsmand.

Indonesien - kursus

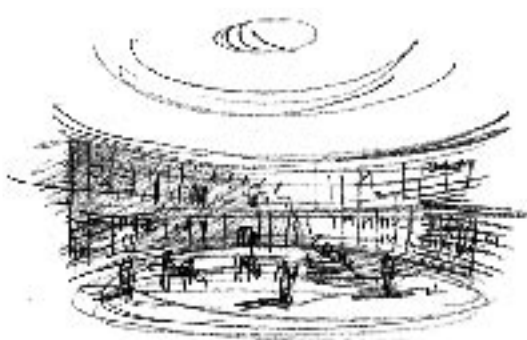
Instituttet har afholdt kurset "Prosecution of Crimes under International Law" for repræsentanter for den Indonesiske Højesteret. ●

Instituttet afholdt 70 kurser med over 1.800 deltagere i 2003

Antal kurser	79
Antal kursister	1.874
Antal dage i afdelingen med kursus	238
Antal dage på IMR	91

Godt 2000 kursister

Der er i år afholdt kurser for 1.874 danske og udenlandske kursister i 34 uger fordelt på 79 større kurser, hvortil kommer tilhørere til en række foredrag og besøg.

Efteruddannelse

The Work of UN HR's Committees

En række offentlige seminarer blev påbegyndt i august 2003:

The work of the Sub-commission on the Promotion and Protection of Human Rights under the Commission for Human Rights, 25. marts

Dr. David Weissbrodt, Chairman of the Sub-commission on the Promotion and Protection of Human Rights under the Commission for Human Rights.

The Committee on the Elimination of Racial Discrimination (CERD), 28. april

Dr. Nathalie Prouvez, Secretary of CERD, United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights, Geneva, Switzerland
Morten Kjærum, direktør i IMR. Medlem af CERD.

The Human Rights Committee, 11. juni

Dr. Martin Scheinin, professor, direktør, Åbo Academy University, Finland. Medlem af HRC.

Birgitte Kofoed, ph.d, leder af IMR's nationale afdeling.

The Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR), 19. august

Dr. Paul Hunt, Professor, Director of the Human Rights Centre, University of Essex. Member of CESCR. Ida Elizabeth Koch, PhD, Senior Researcher at the Danish Institute for Human Rights

The Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW), 26 August

Dr. Göran Melander, professor, Raoul Wallenberg Institut, Sverige. Medlem af CEDAW.
Dr. Hanna Beate Chöpp-Schilling, Tyskland. Medlem af CEDAW.

The Committee against Torture (CAT) & The Committee for the Prevention of Torture (CPT) 2. september

Ole Vedel Rasmussen, MD, DMSc, Research consultant, International Rehabilitation Council for Torture Victims (IRCT). Medlem af CAT & CPT.

IMR-kontaktpersoner: bli@humanrights.dk og ade@humanrights.dk

Information

”Instituttet skal forestå information om menneskerettighederne til brug for frivillige organisationer, forskere, offentlige myndigheder og den interesserede offentlighed, sikre tidssvarende offentligt tilgængelige biblioteks- og dokumentationsfaciliteter vedrørende menneskerettighederne, og støtte frivillige organisationer og andre i opbygningen af menneskerettighedsdokumentation.”

Citat fra lov nr. 411 af 6.6.2002. Lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder

Unik informationskampagne i Tyrkiet

I 2003 blev Instituttet (IMR) bedt om at deltage i en stor informationskampagne om menneskerettigheder og demokrati i Tyrkiet: *”Promoting awareness about human rights and democratic principles”*. Kampagnen er organiseret af EU, Europarådet og den tyrkiske regering, og startede i sommeren 2003 og sluttede i maj 2004. Kampagnens mål er, at nå 70 millioner mennesker med budskabet om demokrati og menneskerettigheder, som vil ægge til debat om spørgsmål, der har været forbudt at drøfte i årevis. En kampagne, der sætter organisationsfolk og embedsværk i gang med en dialog. En kampagne som fx producerer tv-spots om vold mod kvinder, seminarer om børns rettigheder, artikler og plakater om tortur. En kampagne, der sætter repræsentanter fra tyrkiske NGO'er, kommunale og statslige embedsværk sammen i hold, der tager på studieture til Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg,

til Portugal og Danmark for at høre om vores problemer og løsninger på demokrati og menneskerettigheder.

Den europæisk-tyrkiske kampagne er unik og den første af sin slags. Den giver NGO'er og myndigheder en mulighed for at mødes og diskutere forhold om demokrati og menneskerettigheder, som de ellers ikke ville have mulighed for. Der er således blevet etableret en platform for den demokratiske proces som mange progressive kræfter i Tyrkiet har savnet, og målet er at opfylde de såkaldte Københavnskriterier forud for et evt. medlemskab af EU.

IMR-medarbejdere sidder i den overordnede styringsgruppe og har bidraget med idéudvikling, kommunikationsrådgivning og deltaget i mange debatmøder overtalt i Tyrkiet med både myndigheder og NGO'er i hele 2003 og dette arbejde fortsætter i 2004.

Menneskeret i informationssamfundet

Første fase af FN's Verdenstopmøde om Informationssamfundet (WSIS) blev afholdt den 10. til 12. december 2003 i Geneve, og mundede ud i en fælles Erklæring og Handlingsplan for udvikling af informationssamfundet. Topmødets Erklæring er af flere blevet kaldt for informationssamfundets grundlov, fordi den oprids de principper og værdier, der skal være styrende for udviklingen af informationssamfundet. Erklæringen fastslår de menneskeretlige standarder som informationssamfundets fundament, og understreger at teknologiens muligheder skal udnyttes til at beskytte og fremme retten til udvikling, fattigdomsbekæmpelse, ligebehandling, privatliv, ytringsfrihed, adgang til information osv. Institutet har siden efteråret 2002 deltaget i forberedelserne til Topmødet som rådgiver i den danske delegation, samt som koordinator af civilsamfundets arbejdsgruppe om Menneskerettigheder. Institutet talte i den forbindelse på vegne af civilsamfundet til WSIS Plenarforsamlingen i henholdsvis oktober og november 2003. Forberedelserne til Topmødets anden fase, der finder sted i november 2005 i Tunesien, er nu gået i gang og Institutet deltager her i såvel de nationale som regionale forberedelser.

Hjemmesider

Institut for Menneskerettigheder har seks større hjemmesider, der både formidler Institutets nationale og internationale arbejde med forskelligt fokus.

Humanrights.dk er IMR's officielle hjemmeside med oplysninger om Institutets virksomhed med både en dansk og engelsk version.

Menneskeret.dk er en omfattende og populær multimedie-hjemmeside med temaer, nyheder, undervisning og en lang række interaktive tilbud. Youthhumanrights.net henvender sig til unge i hele Europa med en fortløbende konference om en fælles handlingsplan for menneskerettigheder og demokrati.

Humanrights.dk/humanrightsbusiness er et forskningsbaseret projekt om menneskerettigheder og erhvervsliv.

Miapris.dk understøtter et projekt med en frontløberpris til virksomheder, der aktivt fremmer mangfoldighed og konsekvent forhindrer forskelsbehandling

Nhri.net er en stor hjemmeside for alle de natio-

nale menneskerettighedsinstitutioner, og projekttet finansieres af FN.

Landebaseret webside

For at styrke informationsarbejdet omkring IMR's internationale partnerskabsprogrammer er den engelske version af humanrights.dk blevet opdateret i 2003. Det er hensigten at partnere, studerende og andre interesserede skal kunne søge informationer om IMR's internationale arbejde i de forskellige lande.

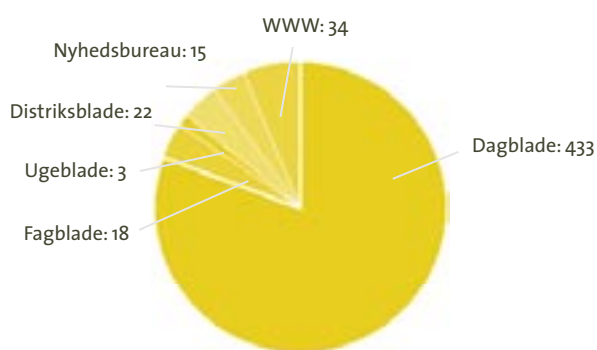
Følgende lande-websider er blevet udviklet: Afghanistan, Cambodja, Balkan, Guatemala, Niger, Malawi, Rwanda, Mozambique, Tanzania, Nepal, Ukraine, Vietnam, Kina.

Den offentlige debat

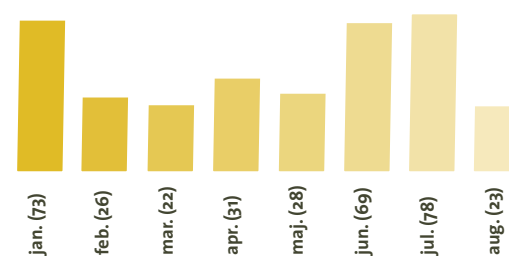
De danske medier følger menneskerettigheds-situationen så tæt, at det ikke er muligt for Institut for Menneskerettigheder at registrere al omtale om menneskerettighedsforhold. Alene de nyhedsklip IMR bringer på www.menneskeret.dk fra udvalgte medier er på over 1.700. Derfor har IMR valgt kun at registrere omtale af IMR-aktiviteter i danske dagblade, fagblade og lokalaviser samt på danske hjemmesider, og det gav i 2003 ca. 1,5 omtale per dag.

Institutets forskere udarbejder høringsvar til bl.a. lovforslag, og i 2003 blev det til 51 notater og udtalelser. ●

Fordeling af klip i medier:

Presseklip 2003:

Konferencer, seminarer, kurser m.m.

Januar

- 1 IMR, Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier og Udenrigsministeriet afholdte den første af de årlige konferencer under titlen "Auschwitz-dagen", den 27. januar. Konferencen fandt sted i Aalborg, Odense, Esbjerg, Roskilde og Århus.

Februar

- 2 Akademisk tilrettelægger af offentlig seminarrække, der fandt sted i IMR's forskningsafdelings regi, samt i E.MA regi: "The Dynamics of Politics and Human Rights". Seminarrækken varede fra februar til maj, 2003.

Marts

- 3 IMR var sammen med Amnesty International vært ved et offentligt møde med oplæg af David Weissbrodt, nuværende medlem og tidligere formand for "UN Sub-Commission on the Promotion of Human Rights". Arrangementet fandt sted i Politikens Hus.
- 4 IMR afholdte et kursus om Konventionen om økonomiske og sociale rettigheder. Kurset fandt sted på IMR.
- 5 IMR arrangerede et kursus for De Samvirkende Invalideorganisationer.
- 6 IMR arrangerede i samarbejde med Folkeuniversitetet i København, en foredragsrække om retten til statsborgerskab. IMR deltog med foredragsholdere.

April

- 7 Seminar Dialogue with Authoritarian States, arrangeret af IMR. Del af den offentlige seminarrække "The Dynamics of Politics and Human Rights", der begyndte februar, 2003.
- 8 IMR arrangerede et opstartsseminar for MIA-projektet, hvor publikummet bl.a. var minoritetsorganisationer, Beskæftigelsesministeriet og Integrationsministeriet.
- 9 IMR og Den Sociale Højskole i Odense arrangerede seminaret "Social Rights and Integration of Refugees", som fandt sted på Den Sociale Højskole i Odense.
- 10 IMR holdte et offentligt forum under titlen "Kina Forum 6: Human Rights Education and research in China." Forummet fandt sted på IMR.
- 11 IMR arrangerede en offentlig seminarrække om FN komitéerne. Seminarrækken varede fra april til september 2003 og fandt alle steder på IMR. Seminaret i april havde titlen "The Committee on the Elimination of Racial Discrimination" (CERD).

Maj

- 12 IMR arrangerede og deltog i den anden iransk-danske konference, "Dialogue: Human Rights Conference in Copenhagen", om minoriteters rettigheder, flygtninges rettigheder og børns rettigheder.
- 13 IMR afholdte et kursus med navnet "Judicialized Protection and the Issue of Power Balance." Kurset blev afholdt i samarbejde med Jens Vedsted-Hansen og fandt sted på IMR.
- 14 IMR arrangerede et kursus for offentligheden om menneskerettigheder.

Juni

- 19 IMR arrangerede en offentlig seminarrække om FN komitéerne. Seminarrækken varede fra april til september 2003 og fandt alle steder på IMR. Seminaret i juni havde titlen "The Human Rights Committee".
- 20 IMR arrangerede, i samarbejde med The Euro-Mediterranean Human Rights Network, en høring med herboende irakere om genopbygningen af Irak.
- 21 IMR har i samarbejde med Foreningen af Udlændingeretsadvokator (FAU) arrangeret kursus om "De seneste ændringer i den danske udlændingelovgivning", som fandt sted på IMR. Deltagere var medlemmer af FAU.
- 22 IMR arrangerede i samarbejde med Danidas Center for Kompetenceudvikling to kurser for Danida-ansatte og -rådgivere, hvoraf det første fandt sted juni, 2003.

August

- 23 Offentligt debattmøde om menneskerettighedssituationen i Irak, arrangeret i samarbejde mellem IMR og Politiken. Debatmødet fandt sted i Politikens Hus.
- 24 Konference om menneskerettighedssituationen i Irak. Arrangeret i et samarbejde mellem the Euro-Mediterranean Human Rights Network, the Cairo Institute for Human Rights Studies og IMR. Konferencen fandt sted på IMR.
- 25 Kursus om Konvention om økonomiske og sociale rettigheder arrangeret af IMR. Publikum var ansatte på IMR og andre interesserede.
- 26 IMR arrangerede en offentlig seminarrække om FN komitéerne. Seminarrækken varede fra april til september 2003 og fandt alle steder på IMR. Der blev afholdt to seminarer i august, det første med titlen "The Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR)".
- 27 IMR arrangerede en offentlig seminarrække om FN komitéerne. Seminarrækken varede fra april til september 2003 og fandt alle steder på IMR. Der blev afholdt to seminarer i august, det andet med titlen "The Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW)".

- 28 Konference med titlen: Education and Capacity Building in the Information Society. Arrangeret under UN WSIS-programmet i samarbejde med den danske ICT task-force (FN-forbundet, FITU, Danmarks Biblioteksforening, MS, Kvinderådet m.fl.). Konferencen fandt sted på Christiansborg.

September

- 29 Boglancering og debatmøde med titlen: Human Rights in the Information Society som led i forberedelserne til Verdenstopmødet om Informationssamfundet. Arrangeret af civilsamfundets globale Human Rights Caucus, som IMR er co-kordinator for. Mødet fandt sted i Geneve.
- 30 IMR og Nordisk Institut for Asiastudier (NIAS) holdte et offentligt forum under titlen "Kina Forum 7: Social Security reform in the People's Republic of China." Forummet fandt sted på NIAS.
- 31 Konference med titlen: Freedom of Expression in the Information Society. Arrangeret af IMR under UN WSIS-programmet i samarbejde med den danske ICT task-force (FN-forbundet, FITU, Danmarks Biblioteksforening, MS, Kvinderådet m.fl.). Konferencen fandt sted på Christiansborg.
- 32 Seminar om klagekomité og klagevejledning, arrangeret i samarbejde med Århus Retshjælp.
- 33 IMR arrangerede en offentlig seminarrække om FN komitéerne. Seminarrækken varede fra april til september 2003 og fandt alle steder på IMR. Det sidste i rækken blev afholdt i september, og det havde titlen "The Committee against Torture (CAT) & The Committee for the Prevention of Torture (CPT)".

Oktober

- 34 Konference om »The right to housing« og »The right to defense«, i forbindelse med den dansk-iranske menneskerettighedsdialog. Konferencen foregik i Teheran.
- 35 IMR arrangerede i samarbejde med Mangfoldighedsnetværket konferencen "Mangfoldighed og Menneskerettigheder - sidste nyt om den nye lovgivningsramme, nye kriterier og nye tiltag".
- 36 IMR arrangerede og deltog i den iransk-danske konference, "Dialogue: Human Rights Seminar Conference in Teheran", om menneskerettigheder, demokrati og religion.
- 37 IMR holdt åbent forum, hvor forsker Kim Ulrik Kjærs bog "Flygtning i Danmark" blev præsenteret.
- 38 IMR og Wuhan University i Kina afholdte en workshop for medarbejdere ved retshjælpklinikker i Kina. Workshoppen havde titlen "Implementation of ICESCR" og fandt sted på Wuhan University i Kina.
- 39 IMR, Norsk Senter for Menneskerettigheter og Academy of Social Sciences i Beijing arrangerede et kursus

for kinesiske jurister under titlen "Advanced teacher's training in International Human Rights Law".

- 40 IMR arrangerede i samarbejde med Danidas Center for Kompetenceudvikling kurser for Danida-ansatte og -rådgivere, hvoraf det andet fandt sted oktober, 2003.

November

- 41 NHRI workshop i København, arrangeret af IMR i samarbejde med FN's Højkommissariatet for Menneskerettigheder.
- 42 IMR var vært for et rundbordsmøde mellem NHRI'er, om "National Institutions and the Administration of Justice".
- 43 Sammen med NICRO (National Institute for Crime Prevention and Rehabilitation of Offenders, South Africa) afholdte IMR en workshop om Børnekonventionen og retten til et alternativt sanktions-system for unge kriminelle. Blandt deltagende var repræsentanter fra Danmark, Sydafrika, Malawi, Tanzania, Uganda og Nepal. De deltagende var fra domstole, anklagemyndigheder, politi og NGO'er, der arbejder med unge kriminelle.
- 44 IMR var vært for et besøg fra Norske MR Center. Præsentation af vores IMR's internationale program.
- 45 IMR arrangerede seminaret "How can we fight discrimination at the workplace?". Seminaret fandt sted på IMR.
- 46 IMR arrangerede et kursus for offentligheden om menneskerettigheder.

December

- 47 IMR's nationale afdeling holdte i december et oplæg om "Religion og Menneskerettigheder: nye udfordringer". Oplægget fandt sted på IMR.
- 48 IMR var medarrangør af et seminar om "The UN Convention Against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment". Seminaret fandt sted i Hanoi, Vietnam, og var arrangeret i samarbejde med Vietnamese Research Centre for Human Rights og Den danske ambassade i Hanoi.
- 49 Pressemøde vedr. evaluering af Verdenstopmødet om Informationssamfundet. Arrangeret af civilsamfundets globale Human Rights Caucus, som IMR er co-kordinator for. Mødet fandt sted i Geneve.
- 50 IMR var i december 2003 vært for et seminar om rettighedsbaseret udvikling for danske forskere, NGO'er, konsulenter og Danida. Arrangementet fandt sted på IMR.
- 51 IMR arrangerede i samarbejde med Roskilde Folkeuniversitet en foredragsrække om retten til statsborgerskab. IMR deltog med foredragsholderen.
- 46 IMR arrangerede kurser for Projektrådgivningen, en samling af mindre danske NGO'er.

Bøger

Instituttet har i 2003 udgav 22 publikationer i samarbejde med forskellige danske og udenlandske forlag eller alene. Blandt udgivelserne er et årligt tidsskrift, årsberetning og status-rapport om menneskerettighedssituationen i Danmark samt evalueringsrapporter om IMR's internationale partnerskabsprogrammer.

Eksempler på bøger fra 2003

Human Rights Institutions Implementing Human Rights

Af Morten Kjærum

Skrevet i anledning af 10-året for FN's vedtagelse af Paris Principperne vedrørende de nationale menneskerettighedsinstitutioner. Publikationen giver et historisk overblik fra 1946, over den kolde krigs periode, og frem til i dag. De forskellige typer af menneskerettighedsinstitutioner beskrives og det illustreres hvilke forventninger, opgaver og konflikter disse nationale institutioner står over for i fremtiden.

24 sider. DKK 50,00. ISBN 87-90744-72-1 ●

Menneskeret i Danmark

Den årlige Statusrapport

IMR udgiver årligt Statusrapporten "Menneskeret i Danmark" som udgives den 10. december på FN's Internationale Menneskerettighedsdag. Statusrapporten gennemgår nationale lovforslag, regeringsinitiativer, ombudsmandsudtalelser og domme med menneskeretlig relevans i Danmark for det forløbne år. Herudover indeholder Statusrapporten generelle udtalelser og individuelle afgørelser fra FN's komité-system, Europarådets Komité-system samt domme afsagt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol vedrørende Danmark. Statusrapporten er blevet udgivet siden 1999 og findes både på dansk og engelsk.

Rapporten kan købes for 50 kr. eller downloades gratis fra nettet på: www.humanrights.dk. ●

Rule of Law and Fair Trial

- Collected papers from the second roundtable under the EU-Iran Human Rights Dialogue, Brussels, 14-15 March 2003

Tilrettelagt af Morten Kjærum, Tina Johannesen og Adam Nissen Feldt

Denne udgivelse introducerer til både iranske og europæiske læsere de præsentationer som fandt sted i løbet af det andet rundbordsmøde under "EU-Iran Human Rights Dialogue", i Brüssel, marts 2003. De to hovedpunkterne på mødet var opbyggelse og styrkelse af retssamfundet samt retten til retfærdig retssag, to nøgleelementer i opbygningen af et demokrati. Blandt deltagerne var Dr. Nasrin Mosaffá, Christian Åhlund, Hans-Jörg Albrecht og Dr. Mohammed Ardebili. Bogen omfatter præsentationer i både farsi og engelsk. ●

228 sider. DKK 350,00. ISBN 87-90744-71-3 ●

En ganske særlig kunstbog

Verdenserklæringen om
Menneskerettighederne

Redaktion: Lise Øvlisen

FN's Verdenserklæring i smuk indpakning med hver artikel på dansk og engelsk samt et tredje sprog. Lise Øvlisen har i samarbejde med kunstneren Thomas Hallas Øvlisen og grafikerens Annemette Øvlisen Fischer udgivet "Verdenserklæringen om Menneskerettigheder" på dansk og engelsk. Hver bestemmelse er tillige oversat til et tredje sprog, hvilket giver den smukke bog et særligt internationalt og universelt tilsnit. Forordet, der omhandler baggrunden for og betydningen af dette vigtige dokument, er skrevet af Isi Foighel. Efterskriften er forfattet af Lise Øvlisen, der desuden skænker indtægterne fra bogen til Institut for Menneskerettigheder.

40 sider, ill. DKK 199,00.

ISBN 87-91132-01-0 ●

Medarbejdere i Informations- og uddannelsesafdelingen

I 2004 er der 22 medarbejdere incl. studenter og praktikanter.

Kontaktperson:

Informationschef Klaus Slavensky
kks@humanrights.dk

Spørgsmål til Kløge Åge

På hjemmesiden menneskeret.dk kan der stilles spørgsmål om menneskerettigheder til Centrets medarbejdere. Der har været 350 henvendelser af forskellig art fra spørgere i løbet af år 2003. Det betyder, at der i snit pr. uge er ca. ni spørgsmål.

Se www.menneskeret.dk/menneskeretieuropa/klogeaage

Foredrag

Instituttets medarbejdere afholdt 145 foredrag i 2003 på eksterne kurser, konferencer mv. Alle emner, der er holdt foredrag om færre end to gange, er opført som diverse.

Foredrag fordelt på emner

Menneskerettigheder generelt	35
Menneskerettigheder og demokrati	6
Menneskerettigheder og konflikter	2
Menneskerettigheder og udvikling	7
Menneskerettigheder og erhvervsliv	4
Good governance	2
Terrorisme og Menneskerettigheder	6
Det europæiske Menneskeretssystem	3
Demokrati og udvikling	4
Retssikkerhed	3
Asylret	2
Økonomiske, sociale, kulturelle rettigheder	5
Implementering af Menneskerettigheder	11
Metodisk forskning i Menneskerettigheder	3
Kvindes rettigheder	2
Religion og Menneskerettigheder	6
Diskrimination	4
Statsborgerskab	4
Diverse	36
I alt	145

Notater og udtalelser om lovforslag m.m.

I samarbejde med forskningsafdelingen udarbejder national afdeling høringsvar til offentlige myndigheder. Disse høringsvar vedrører både fortolkningsspørgsmål og andre juridiske grundspørgsmål vedrørende overholdelse af de menneskeretlige konventioner samt udredninger om ligebehandling.

- Udtalelse til Justitsministeriet vedr. Udvalget om økonomisk kriminalitet og datakriminalitets delbetænkning VIII (nr. 1417/2002) om IT-kriminalitet.
- Notat til Justitsministeriet vedr. forslag til lov om udlevering af lovovertredere og lov om udlevering til Finland, Island, Norge og Sverige.
- Notat til Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration vedr. udkast til forslag til lov om ændring af udlændingeloven (Reform af aktiverings- og undervisningsindsatsen på asylcentre samt reform af systemet vedrørende udbetaling af kontante ydelse).
- Notat til Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration vedr. udkast til forslag til lov om ændring af udlændingeloven (udsendelse)
- Udtalelse til Justitsministeriet vedr. udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og markedsføringsloven (IT-kriminalitet).
- Udtalelse til Justitsministeriet vedr. udkast til lov om ændring af lov om svangerskabsafbrydelse og lov om sterilisation og kastration (Fosterreduktion, svangerskabsafbrydelse på privathospitaler og ophævelse af bopælskrav).
- Notat til Udenrigsministeriet vedr. tillægsprotokollen til FN's Konvention mod Tortur.
- Udtalelse vedr. udkast til forslag til lov om ændring af lov om sygehusvæsenet (visitation til lands- og landsdelsafdelinger mv.)
- Notat vedr. forslag til lov om etnisk ligebehandling.
- Udtalelse vedr. ændring af straffeloven og lov om anvendelse af visse af de Europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande.
- Udtalelse vedr. forslag til Rådets forordning og forslag til Rådets afgørelse om indførelse af nye funktioner i Schengen-informationssystemet, navnlig i forbindelse med terrorismebekæmpelse.
- Notat til Justitsministeriet vedr. udkast til Rådets direktiv om erstatning til ofre for forbrydelser (KOM(2002) 562 endelig).
- Udtalelse til Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration vedr. forslag til lov om ændring af integrationsloven og udlændingeloven.
- Udtalelse til Justitsministeriet vedr. høring over forslag til Rådets retsakt om ændring af vedtægten for Europols personale for så vidt angår Europol-ansatte, der gør tjeneste i et tredjeland
- Udtalelse til Indenrigs- og Sundhedsministeriet vedr. høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning (forskning på embryonale stamceller).
- Udtalelse til Indenrigs- og Sundhedsministeriet vedr. høring over forslag til lov om ændring af lov om patientforsikring.
- Udtalelse til Indenrigs- og Sundhedsministeriet vedr. høring over forslag til lov om ændring af lov om sundhedsvæsenets centralstyrelse m.v.
- Udtalelse til Justitsministeriet vedr. høring over grønbog om en EF-procedure for betalingspåbud og om foranstaltninger til forenkling og fremskyndelse af søgsmål om krav af mindre værdi forelagt af Kommissionen den 20. december.
- Udtalelse til Indenrigs- og Sundhedsministeriet vedr. høring over udkast til Europarådets "instrument" vedrørende anvendelse af humanitært materiale i forbindelse med biomedicinsk forskning.
- Udtalelse til Indenrigs- og Sundhedsministeriet vedr. høring over udkast til lovforslag om patientsikkerhed i sundhedsvæsenet.
- Udtalelse til Justitsministeriet vedr. høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven (Omskæring af kvinder).
- Udtalelse til Justitsministeriet vedr. høring over forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rockerkriminalitet)
- Udtalelse til Justitsministeriet vedr. høring over forslag til rådsafgørelse om vedtagelse af bestemmelser om sikkerhedsbeskyttelse af Europol-oplysninger.

- Udtalelse til Undervisningsministeriet vedr. høring over udkast til Bekendtgørelser om fælles ledelse i folkeskolen, undervisningstimetallet og formålet med undervisningen.
- Udtalelse til Undervisningsministeriet vedr. høring over udkast til bekendtgørelse om indholdet i børnehaveklassen.
- Udtalelse til Undervisningsministeriet vedr. høring over udkast til bekendtgørelse om overgangsregler i forbindelse med kommunernes forpligtigelse til at fastsætte beskrivelser af udviklingen i undervisningen.
- Udtalelse til Justitsministeriet vedr. høring over udkast til aftale mellem EU og USA om henholdsvis udlevering og gensidig retshjælp i straffesager.
- Udtalelse til Civilretsdirektoratet vedr. høring over behandling af værgemåls- og værgesager samt om faste værger og værgens vederlag m.v. (sagsbehandlingsbekendtgørelsen).
- Udtalelse til Justitsministeriet vedr. høring over Retsplejerådets betænkning om offentlighed i civile sager og straffesager
- Udtalelse til Kulturministeriet vedr. høring over direktivforslag om retshåndhævelse på immaterialretsområdet.
- Udtalelse til Justitsministeriet vedr. høring over Straffelovsrådets betænkning om straffefastsættelse og strafferammer (nr. 1424/2002).
- Høring over Retssikkerhedskommissionens betænkning nr. 1428/2003
- Notat om Kommissionens Grønbog "Retssikkerhedsgarantier for mistænkte og tiltalte i straffesager i EU"
- Udtalelse til Justitsministeriet vedr. forslag til rammeafgørelse om anvendelse af "ne bis in idem-princippet"
- Udtalelse til Justitsministeriet vedr. forslag til rammeafgørelse om forebyggelse af og kontrol med ulovlig handel med menneskelige organer og menneskeligt væv
- Udtalelse til Direktoratet for Kriminalforsorgen vedr. udkast til varetægtsbekendtgørelse og varetægtsvejledning
- Udtalelse til Justitsministeriet vedr. høring over redegørelse om reform af voldgiftsloven.
- Høring over forslag til rammeafgørelse om anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse på bødestrafte
- Udtalelse til Indenrigs og Sundhedsministeriet vedr. fastlæggelse af temaer for forslag til revision af psykiatriloven generelt.
- Udtalelse vedr. forslag til Lov om ændring af udlændingeloven
- Forslag til Lov om ændring af integrationsloven (frivilliggørelse af integrationsrådene)
- Høring over forslag til lov om ændring af færdselsloven (Klippekortsystem, skærpede sanktioner ved hastigheds-overtrædelser.)
- Ang.: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om ligsyn, obduktion og transplantation m.v. og børneloven.
- Udtalelse om forslag til lov om Ændring af Våbenloven samt udkast til bestemmelser om visitation
- Ang.: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om udlevering af lovovertredere (Gennemførelse af ændringsprotokollen af 15. maj 2003 til Den Europæiske Konvention om Bekæmpelse af Terrorisme)
- Høring over udkast til bekendtgørelse om indberetning af oplysninger til kliniske kvalitetsdatabaser mv.
- Høring over ændring af SUA-Konventionen
- Udtalelse vedrørende udkast til bekendtgørelse og vejledning om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten som udsendes som følge af den pr. 1. juli 2003 gennemførte ændring af lov om social service
- Høring over forslag til rådsdirektiv om ligebehandling af kvinder og mænd i adgang til og forsyning af varer og tjenesteydelser
- Ang.: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven og lov om fuldbyrdelse af straf mv. (tidlig prøveløsladelse af dømte).
- Bemærkninger til Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling vedr. rapporten "Genmodificerede og klonede dyr".
- Udtalelse om betænkning nr. 1431/2003 om straffeprocessuelle tvangsindgreb overfor børn under den kriminelle lavalder

Human Rights & Business

Human Rights & Business Projektet blev etableret på Institut for Menneskerettigheder i 1999 i samarbejde med Dansk Industri (DI) og Industrialiseringsfonden for Udviklingslande (IFU). Etableringen af projektet afspejler en global udvikling, hvor virksomheder i stigende grad må betragtes som relevante aktører i menneskerettighedsfeltet. Mange virksomheder har erkendt, at deres rolle ikke begrænser sig til udelukkende at skabe økonomisk udbytte, men at deres potentielle indvirkning på individers liv og rettigheder verden over, også indebærer en forpligtigelse til at være ansvarlige menneskerettighedsaktører. Derfor har adskillige danske og udenlandske virksomheder efterhånden indskrevet respekt for menneskerettigheder i deres formåls erklæringer og forretningsprincipper.

Det overordnede formål med Human Rights & Business-projektet er at udvikle håndgribelige og operationelle menneskerettighedsstandarder, som kan fremme virksomheders implementering af menneskerettighederne, og derved omsætte deres formåls erklæringer til god forretningspraksis. Projektets aktiviteter fokuserer på tre hovedområder:

1. At udøve forskning med henblik på at producere praktiske virksomhedsredskaber, som hurtigt kan inkorporeres i virksomheders praksis.
2. At udvikle træningskurser, som kan hjælpe forretningsfolk med at genkende og tackle menneskerettighedsproblematikker inden for en virksomhedskontekst.
3. At tilbyde rådgivende service og fortløbig vejledning til virksomheder vedrørende specifikke menneskerettighedsspørgsmål og udformningen af virksomheders forretningsprincipper (*Codes of Conduct*).

Projektets succes er uden tvivl et resultat af dets hybride struktur i form af dets forankring i både menneskerettigheds- og virksomhedsmiljøet. Selvom projektet er placeret på IMR, er projektet bekendt med og opmærksom på kommercielle behov og realiteter via det direkte partnerskab med forretningsorganisationer. Al forskning og øvrige aktiviteter bliver regelmæssigt vurderet af en rådgivende komité, bestående af repræsentanter fra Industrialiseringsfonden for Udviklingslandene (IFU), Dansk Industri (DI) og IMR, mens forskerne selv arbejder direkte med en gruppe af danske virksomheder i udviklingen og afprøvningen af alle redskaber.

The Human Rights Compliance Assessment (HRCA) er projektets fokusområde, og har været under udvikling siden projektets opstart. HRCA'en er et diagnostisk præventivt redskab baseret på FN's Menneskerettigheds erklæring, 1966-konventionerne, de primære ILO-konventioner, samt en række andre menneskerettigheds erklæringer og konventioner. Hver enkelt rettighed er analyseret i forhold til virksomhedsansvar og består samlet af omkring 350 spørgsmål og over 1000 indikatorer og er designet således, at virksomheder konkret kan evaluere, hvorvidt de overholder menneskerettighederne i deres virksomhedspraksis og kan følge op på problematiske områder. Derudover indeholder HRCA'en sektioner, som bl.a. omhandler en tematisk udpegning af særlige risikoområder, og konkrete projektforslag til, hvordan virksomheder kan bidrage til at styrke menneskerettighederne.

HRCA'en er undervejs blevet testet på to Shell virksomheder i henholdsvis Sydafrika og Oman, og på nuværende tidspunkt er en konsultationsproces i gang for at sikre opbakning fra både virksomheds- og menneskerettighedsmiljøet til de definerede standarder og indikatorer. Målsætningen er, at HRCA'en skal munde ud i et offentligt tilgængeligt interaktivt computer-program, der kan benyttes af virksomheder såvel som af NGO'er, der arbejder med virksomheder og menneskerettigheder. Computerprogrammet, der forventes færdigt i 2004, vil være det første og eneste redskab af sin slags.

Human Rights & Business Projektet er hovedsagelig rettet mod danske virksomheder, men det har en udpræget international profil, og samarbejder med en lang række institutioner, organisationer og virksomheder fra hele verden. I 2003 indledtes et udvidet samarbejde med Global Compact, et FN-initiativ, som arbejder på at fremme virksomheders sociale ansvar via ni opsatte principper, der bl.a. omhandler menneskerettigheder. På verdensplan har over 1000 virksomheder skrevet under på, at de vil overholde disse principper. Human Rights & Business Projektet og Global Compact har indgået en aftale om at føre en fortløbende dialog med henblik på at fremme menneskerettigheder i virksomhedssektoren, og Global Compact vil desuden promovere de redskaber, som udvikles af Human Rights & Business Projektet, blandt sine medlemmer.

Aktiviteter i 2003

I forbindelse med færdigudviklingen af HRCA'en har Human Rights and Business-projektet igangsat en konsultationsproces for at få feedback på redskabet fra en række vigtige aktører. Målsætningen med konsultationsprocessen er at sikre, at HRCA indikatorerne afspejler en bredere enighed og opbakning blandt virksomheder og menneskerettighedsorganisationer verden over. De involverede parter kommer derfor fra en lang række forskelligartede virksomheder, menneskerettighedsorganisationer og CSR (*Corporate Social Responsibility*) organisationer.

Evalueringssgrupper er blevet nedsat, bestående af repræsentanter fra henholdsvis en virksomhed og en menneskerettigheds- eller CSR organisation, og hver gruppe har fået tildelt en rettighed til evaluering. Gruppernes kommentarer vil i løbet af 2004 blive inkorporeret i HRCA'en sammen med udvalgte eksperter tematiske evaluering af de enkelte rettigheder. Over 90 aktører er involveret i processen, herunder blandt andre repræsentanter fra Amnesty International, BP, Clerical Medical, Deloitte & Touche, Freedom House, International Business Leaders Forum, KPMG, Novo Nordisk, og Statoil. I alt er 11 europæiske lande repræsenterede i konsultationsprocessen med henblik på at opnå en så bred og varieret evaluering som mulig. Konsultationsprocessen, som forventes afsluttet i løbet af foråret 2004, er finansieret af EU.

Pilottest af Human Rights Compliance Assessment (HRCA)

Human Rights & Business Projektet pilottestede i 2003 HRCA'en på en Shell virksomhed i Oman. Formålet med testen havde to formål: i) at efterprøve, og dermed sikre, at HRCA'en hurtigt kan integreres ind i et virksomhedsmiljø; og ii) at undersøge, hvorvidt redskabet tilstrækkeligt dækker alle virksomhedens aktiviteter. Pilottesten tog afsæt i en Country Risk Analysis (CRA), hvor der med udgangspunkt i FN's Menneskerettighedserklæring blev foretaget en analyse og vurdering af risikoniveauet i Oman ud fra henholdsvis et juridisk og et sociokulturelt perspektiv. På basis af denne landeanalyse, kombineret med en vurdering af de sektorer Shell opererer i, blev relevante spørgsmål og indikatorer fra HRCA'en udvalgt. Resultaterne fra den efterfølgende analyse af Shells policies, procedurer og praksis i Oman, blev komprimeret i en SWOT analyse (Strengths, Weaknesses, Opportunities & Threats), hvori den samlede vurdering af virksomheden blev præsenteret. SWOT analysen præsenterede det samlede resultat af analysen i overskuelig form for

Shell, og bidrog til at afstikke fremtidige retningslinjer for virksomheden.

Verdensbanken

Human Rights & Business Projektet deltager i undersøgelse for Verdensbanken om styrkelse af virksomheders samfundsansvar. De seneste årtiers økonomiske globalisering har medført, at vestlige selskaber i stigende grad outsourcer deres produktion til udlandet, især til lavtlønsområder i Asien og Latinamerika. Imidlertid har de stadig mere komplekse og internationaliserede forsyningskæder også medført etiske dilemmaer. Pres fra NGO'er og forbrugere har tvunget virksomhederne til at stille krav til deres leverandører om at sikre en socialt og miljømæssigt forsvarlig produktion. I den forbindelse har der siden midten af 1990'erne udviklet sig en praksis, hvor vestlige selskaber pålægger deres leverandører i udviklingslandene at leve op til Codes of Conduct, som indeholder specifikke krav til arbejds- og miljøforhold samt respekt for menneskerettighederne. Ofte bliver leverandørernes efterlevelse af disse krav efterfølgende monitoreret af de vestlige købere. Dette system har nu fungeret i et lille årti, og tiden er derfor kommet til at træde et skridt tilbage og vurdere dets styrker og svagheder.

Med det udgangspunkt iværksatte Verdensbanken i marts 2003 en større undersøgelse af, hvordan arbejds- og miljøforhold samt menneskerettigheder kan fremmes hos leverandører til multinationale selskaber. Specifikt ønskede Verdensbanken at få identificeret de vigtigste barrierer for effektiv implementering af Codes of Conduct. Endvidere var der et ønske om at få kortlagt og prioriteret bæredygtige løsningsmodeller til at overkomme de fundne barrierer. ●

Rapporten til Verdensbanken kan downloades fra Human Rights & Business Projektets hjemmeside: www.humanrightsbusiness.org

Yderligere information om Human Rights & Business Projektet fortsatte arbejde kan findes på DIHR's hjemmeside via linket 'Human Rights & Business', eller ved at gå direkte til: www.humanrightsbusiness.org

Projektet ledes af Dr. Margaret Jungk, og alle spørgsmål kan sendes til følgende adresse: business@humanrights.dk

→ Eksterne Arbejdsgrupper udvalg og delegationer

Behandlingscentre

- 1 Francesco Castellani sidder i bestyrelsen for OASIS.
- 2 Hans-Otto Sano er medlem af bestyrelsen for Rehabiliteringscentret for Torturofre (RCT).
- 3 Ida Elisabeth Koch sidder i bestyrelsen for CEPAR, Center for psykosocialt arbejde med flygtninge og indvandrere.
- 4 Ida Elisabeth Koch er formand for bestyrelsen for Støttecenter mod incest i Danmark.

Børns rettigheder

- 5 Birgitte Kofod Olsen er medlem af Samarbejdsgruppen om FN's Børnekonvention.
- 6 Rikke Frank Jørgensen sidder i samarbejdsgruppe om Børns rettigheder, etableret af NGO'er der arbejder med børns rettigheder.

Dokumentation

- 7 Agnete Olesen sidder i bestyrelsen for det internationale menneskerettighedsnetværk Human Rights Information and Documentation Systems (HURIDOCS).
- 8 Karen Lise Thylstrup deltager i en arbejdsgruppe "Information Management" under det europæiske netværk European Association of Development Research and Training Institutes (EADI).

Etniske mindretal

- 9 Kim U. Kjær er medlem af Specialudvalget for Asyl- og Indvandringssamarbejdet (SPAIS-udvalget)
- 10 Kim U. Kjær er medlem af NGO-koordineringsgruppen under Integrationsministeriet.

Internationale delegationer

- 11 Karin Poulsen deltog som medlem af den danske delegation ved FN's 57. generalforsamling i New York.
- 12 Morten Kjærum deltog i FN's Menneskerettighedskommissionens 58. samling i Genève.

Internationale organisationer

- 13 Birgit Lindsnæs er formand for bestyrelsen i International Service for Human Rights i Genève.
- 14 Birgit Lindsnæs er bestyrelsesmedlem i Baltisk Medie Center.
- 15 Birgit Lindsnæs er bestyrelsesmedlem i International Media Service.

- 16 Eva Maria Lassen er national direktør for European Master's Degree in Human Rights and Democratization. (E.MA).
- 17 Eva Maria Lassen er rådsmedlem i Rådet for E.MA.
- 18 Klaus Slavensky er medlem af den internationale bestyrelse i Kurdish Human Rights Project.
- 19 Klaus Slavensky er medlem af bestyrelsen i Freemuse.
- 20 Klaus Slavensky er bestyrelsesmedlem i the Euro-Mediterranean Human Rights Network.
- 21 Klaus Slavensky er medlem af Technical Working Group on Human Rights and Democratisation in Turkey, Council of Europe/EU.
- 22 Lisbeth Arne Pedersen er medlem af bestyrelsen for Miqësia, dansk-albansk forening. (Siden januar 2003).
- 23 Maria Ventegodt Liisberg har deltaget FN's Ad-Hoc Komité for Konvention om Handicappede personers rettigheder.
- 24 Morten Kjærum er medlem af FN's Komité til bekæmpelse af rasediskrimination.
- 25 Morten Kjærum er medlem for Den Europæiske Koordinationsgruppe for Nationale Menneskerettighedsinstitutioner.
- 26 Morten Kjærum er medlem af de rådgivende udvalg for the Human Rights Institute of the University of Latvia, the European Training and Research Centre for Human Rights and Democracy, Østrig og the Belgrade Centre for Human Rights.
- 27 Morten Kjærum er medlem af international tænketank vedrørende fremtiden for asyl og migration, Society for International Development, Haag.
- 28 Morten Kjærum er jurymedlem i Bruno Kreisky Stiftung für Verdienste um die Menschenrechte.
- 29 Morten Kjærum er medlem af High Level Joint Expert Advisory Group on Human Rights and Democratisation in Turkey, Council of Europe/EU.
- 29 Stéphanie Lagoutte er medlem af rådgivende arbejdsgruppe nedsat af Europarådet for NGO'er og nationale menneskerettighedsorganisationer, om styrkelsen af menneskeretslige forsvarsmekanismer.
- 30 Theresia Pedersen er medlem af bestyrelsen for Human Rights and Conflict Management.
- 31 Theresia Pedersen er medlem af bestyrelsen for Project for Roma Liaison Police Officers, Romania.

Kulturelle rettigheder

- 32 Klaus Slavensky er medlem af rådet vedrørende Center for kultursamarbejde med udviklingslandene, som bl.a. laver Images-festivalerne.

Kvindes rettigheder

- 33 Lisbeth Arne Pedersen er repræsentant for DCMR i Foreningen Køn og Rettigheder, som er en uafhængig NGO.

Menneskerettigheder og u-lande

- 34 Hans-Otto Sano er medlem af Mellempfolkeligt Samvirke i Syd-udvalg, der er rådgivende for MS' aktiviteter i Syd.
- 35 Hans-Otto Sano er medlem af CARE DK's projektrådgivning.
- 36 Klaus Slavensky er medlem af styrelsesgruppen for Fagligt Forum, som er et samarbejdsorgan om u-landsoplysning for ca. 40 humanitære organisationer i Danmark.

Ministerielle udvalg og kommissioner

- 1 Birgit Lindsnæs er formand for udvalg nedsat af Rådet for Internationalt Udviklingssamarbejde med temaet "Globale offentlige goder og menneskerettigheder" (under Udenrigsministeriet).
- 2 Birgit Lindsnæs er medlem af Den Humanitær Kontaktgruppe (under Udenrigsministeriet).
- 2 Erik André Andersen er medlem af udvalget for Rådet for Internationalt Udviklingssamarbejde (under Udenrigsministeriet).
- 3 Eva Ersbøll er medlem af Offentlighedskommissionen (under Justisministeriet).
- 4 Ida Elisabeth Koch er medlem af Offentlighedskommissionen (under Justisministeriet).
- 5 Isi Foighel er medlem af arbejdsgruppen vedrørende Danmarks officielle Auschwitz-dag (under Udenrigsministeriet).
- 6 Klaus Slavensky er medlem af arbejdsgruppen vedrørende Danmarks officielle Auschwitz-dag (under Udenrigsministeriet).
- 7 Rikke Frank Jørgensen er medlem af Udenrigsministeriets kontaktgruppe for menneskerettigheder.

Politi-, told- og retligt samarbejde

- 37 Birgitte Kofod Olsen er medlem af Justitsministeriets Jurisdiktionsudvalg.
- 38 Lisbet Ilkjær er medlem af Justitsministeriets Specialudvalg for politimæssigt og retligt samarbejde.
- 39 Lisbet Ilkjær er medlem af European Platform for Policing and Human Rights og sidder i koordinationsgruppen.
- 40 Marianne Lipka er sekretær for Sekretariat for European Platform for Policing and Human Rights i Council of Europe.

Redaktioner

- 1 Henrik Lindholt er redaktør på National Human Rights Institutions Forum (www.nhri.net).
- 2 Lone Lindholt er medlem af redaktionskomiteen for Human Rights in Development, Kluwer Law International.
- 2 Birgitte Kofod Olsen sidder i redaktionskomiteen for Yearbook of Human Rights in the Developing Countries.
- 3 Morten Kjærum sidder i redaktionen af tidsskriftet EU-ret & menneskerettigheder, udgivet af DJØF.
- 4 Morten Kjærum sidder i det rådgivende udvalg for Nordic Journal of International Law.
- 5 Klaus Slavensky sidder i redaktionskomiteen af Nordisk Tidsskrift for Menneskerettigheder.

Undervisning og uddannelse

- 1 Diego Bang er medlem af UNESCO's Uddannelsesudvalg.
- 2 Diego Bang er medlem af Unesco's følgegruppe for »Associated School Project«.
- 2 Eva Maria Lassen er medlem af arbejdsgruppe om Religion i det 21. århundrede, nedsat af Københavns Universitet som led i et nyt satsningsområde.
- 3 Ida Elisabeth Koch er medlem af Århus Universitets censorkorps.
- 4 Kim Ulrik Kjær er medlem af ph.d. bedømmelsesudvalg, nedsat af Københavns Universitet.
- 5 Theresia Pedersen er medlem af »Human Rights Education Working Group« - EUROMED.
- 6 Morten Kjærum er medlem af censorkorpset ved RUC, Syddansk Universitet og Statskundskab ved KU.

Øvrigt

- 8 Adam Frederik Nissen Feldt er medlem af Humanitær erfa-gruppe med deltagelse af Mellempfolkeligt Samvirke, Amnesty, IMR, Red Barnet og Folkekirkens Nødhjælp.
- 9 Birgitte Kofod Olsen er medlem af Juryen i Big Brother Award Danmark.
- 10 Charlotte Flindt Pedersen er bestyrelsesmedlem i Fredsfonden.
- 11 Diego Bang er medlem af bestyrelsen for »Sammenslutningen af Frie Skoler«.
- 12 Isi Foighel er formand for bestyrelsen for Arktisk Institut.
- 13 Susanne Nour har deltaget i den nationale arbejdsgruppe for EU's antidiskriminationskampagne. ●

Direktion og ledelse

”Institut for Menneskerettigheder skal i sin virksomhed tage udgangspunkt i de af det internationale samfund til enhver tid anerkendte menneskerettigheder, herunder især de i FN’s Verdenserklæring, FN’s konventioner og Europarådets konventioner omtalte menneskerettigheder, samt de i grundloven indeholdte frihedsrettigheder. Instituttet skal fremme arbejdet med forskning i og oplysning om menneskerettighederne i fredstid og under væbnede konflikter, navnlig ved at rådgive Folketinget og regeringen om Danmarks forpligtelser på menneskerettighedsområdet.”

Citat fra lov nr. 411 af 6.6.2002. Lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder

Den daglige ledelse varetages af Instituttets direktør og souschef. Instituttets overordnede ledelse foretages af institutbestyrelsen, som bl.a. udarbejder retningslinjer for Institut for Menneskerettigheder (IMR) vedrørende budget, handlingsprogrammer og ansættelse af videnskabeligt personale.

Bestyrelsen består af 13 medlemmer, der vælges for tre år ad gangen. Seks medlemmer udpeges af landets universiteter, og seks udpeges af IMR’s råd og et medlem af IMR’s medarbejdere.

Institutrådet vejleder og rådgiver i forhold til IMR’s generelle virke. Rådet er sammensat af godt 60 repræsentanter fra en lang række humanitære organisationer, samtlige politiske partier i Folketinget, arbejdsmarkedets organisationer, Advokatrådet, ministerier samt enkeltpersoner

og grupper. Rådet kan fremsætte forslag til bestyrelsen og nedsætte arbejdsgrupper.

Institut for Menneskerettigheder huser desuden tre selvstændige samarbejdspartnere: Sekretariatet for Euro-Mediterranean Human Rights Network (EuroMed); Freemuse, som er en international organisation, der arbejder med musik og censur og International Media Support (IMS), der støtter medier i konfliktområder.

Se mere om personale, ledelse, afdelinger samt strategiplan, handlingsplan, vedtægter og lovgrundlag på www.humanrights.dk

Nationale menneskerettighedsinstitutioner
IMR har igennem flere år deltaget særdeles aktivt i det internationale netværksamarbejde

mellem de nationale menneskerettighedsinstitutioner på regionale og globalt niveau. Dette involverer ud over direktøren medarbejdere i henholdsvis forsknings-, national- og international afdeling.

Danmark er sammen med Sverige, Grækenland og Frankrig valgt af de europæiske institutioner til at repræsentere Europa i den Internationale Koordinationskomité for de nationale institutioner. I 2003 afgav IMR formandskabet for den europæiske koordinationsgruppe til den franske nationale institution; til gengæld overtog IMR pladsen i Akkrediteringskomiteen, som er de nationale institutioners eget forum med mandat til at sikre at de enkelte institutioner er etableret i overensstemmelse med de såkaldte Paris Principper for Nationale Menneskerettighedsinstitutioner, vedtaget ved FN's generalforsamlingsresolution 48/134 af 1993.

I den forbindelse var IMR repræsenteret med to medarbejdere ved Menneskerettighedskommissionens 58. samling i Geneve, hvor de nationale institutioner mødtes d. 15. og 16. april under den Internationale Koordinationskomite og Menneskerettighedshøjkommissariatets enhed for nationale institutioner.

IMR har siden 2001 i samarbejde med Højkommissariatet udviklet og vedligeholdt en internet portal for de nationale menneskerettighedsinstitutioner, www.nhri.net, som samler al tilgængelig dokumentation og information om de nationale institutioners arbejde globalt, regionale og nationalt. Denne hjemmeside indgik bl.a. i den danske præsentation af Informations-Kommunikations-Teknologi (IKT) projekter på Verdenskonferencen om Informationssamfundet i Genève i december 2003. I tilknytning hertil er en database til klagesagsbehandling under udvikling.

Den 13. og 14. november var IMR vært for et rundbordsseminar arrangeret i samarbejde med ICC

og Højkommissariatet, hvor de nationale institutioner i forhold til "Administration of Justice" blev diskuteret. Det var det første i en række seminarer arrangeret i forbindelse med tiåret for vedtagelsen af Paris Principperne. IMR var ligeledes repræsenteret ved det efterfølgende seminar om Paris Principperne generelt, som afholdtes i Geneve den 10. og 11. december.

IMR har på det europæiske plan spillet en væsentlig rolle i forhold til Europarådets reformproces af den Europæiske Domstol, og i den forbindelse deltaget i konsultation i Strasbourg i februar 03.

Herudover har en række medarbejdere fra IMR's forskellige afdelinger deltaget i andre møder, så som, et seminar om nationale institutioners aktivitet arrangeret af British Council i Belfast 26. oktober til 1. november, og i seminar i Strasbourg den 1. oktober om forholdet mellem civilsamfunds-organisationerne og de nationale institutioner arrangeret af Europarådet.

Ud over disse aktiviteter har IMR fortsat et omfattende bilateralt samarbejde med individuelle nationale institutioner i udviklings- og overgangslande. Dette samarbejde, som især kanaliseres gennem International afdeling og retter sig mod kapacitetsopbygning, undervisning og andre former for støtte, omfattede i 2003 bl.a. Nepal, Malawi, Tanzania, Mongoliet, Slovenien, Uganda, Afghanistan, Tyrkiet, Korea og, på undervisningssiden koordineret gennem National afdeling, en række lande i Centralasien.

Under projektet vedrørende www.nhri.net er der ydet konsulentbistand i form af etablering af og træning i brug af individuelle hjemmesider i Kasakhstan, Sri Lanka og Ghana.

Endelig har IMR siden juni 2003 varetaget en midlertidig sekretariatsfunktion for Fonden for Ombudsmands- og Nationale Menneskerettighedsinstitutioner i Latinamerika og Caribien.

ARS implementering

IMR påbegyndte i sidste halvdel af 2003 forberedelserne til et elektronisk Aktivitets- og Ressourcestyringssystem (ARS) i brug. ARS er en tilbygning til det allerede eksisterende økonomistyringssystem, NaviStat. Selve implementeringen blev igangsat pr. 1. januar 2004.

Systemet vil kunne håndtere alle de væsentligste kvantificerbare aspekter af projekt- og ressourcestyring. Systemet vil overflødig gøre eksisterende (kvantitative) projektstyringsværktøjer, der hovedsagelig har været Excel-baserede, ligesom projekt- og ressourcestyringen integreres fuldt ud med DCISM's generelle økonomistyring (i NaviStat). I første halvdel af 2004 forventes ARS og de gamle Excel-systemer at køre parallelt.

Budgettering og forbrug af såvel tid som økonomiske midler håndteres på projekt- og institutniveau via ARS. Output indikatorer, rapporteringsdeadlines og portfolio oversigter styres ligeledes via ARS. Det vil være muligt at udskrive tidsregistreringsrapporter, der også viser finansielt forbrug på de enkelte projekter.

EU-Iran Menneskerettighedsdialog

IMR fungerer som sekretariat for EU-Iran dialogen. I løbet af 2003 er menneskerettighedsdialogen mellem EU og Iran fortsat, hvorunder det andet og tredje rundbordsmøde er blevet afholdt i Bruxelles. Det primære formål er stadig det samme nemlig at tilvejebringe konkrete forbedringer af menneskerettighedssituationen i Iran.

Det andet rundbordsmøde fandt sted den 14.-15. marts 2003 under det græske formandskab, hvor retfærdig rettergang og retssikkerhed blev diskuteret. Som tidligere var der fra begge sider repræsentanter fra parlamentet, retssystemet, akademikere og civilsamfundet til stede. Det tredje rundbordsmøde blev afholdt den 8.-9. oktober 2003. Oprindeligt skulle mødet have været afholdt i Teheran, men på grund af at de iranske myndigheder ikke ville godkende udvalgte internationale NGO'er blev rundbordsmødet flyttet til

Bruxelles. På dagsordenen var retten til ytringsfrihed og retten til udvikling. Den europæiske delegation bestod, som noget nyt, af repræsentanter fra Europa Parlamentet, derudover var der som tidligere også deltagere fra EU formandskabet, EU Kommissionen, Rådet for den Europæiske Union, Akademikere, NGO'er og dommere. Den iranske delegation bestod ligeledes som tidligere af repræsentanter fra det iranske udenrigsministerium, parlamentet, retsvæsenet, akademikere og NGO'er. Under begge rundbordsmøderne var diskussionerne åbne og konstruktive. Det synes klart at møderne skaber et rum, hvor emner, der ellers kan virke vanskelige at berøre, kan blive diskuteret.

Dialogen har nu forløbet i et år og EU har besluttet at vurdere hvilket konkrete resultater dialogen har medført. Dette vil der blive fulgt op på i løbet af 2004.

Dansk - Iransk Menneskerettighedsdialog

Formål/aktiviteter

Dialogens sigte er at forbedre menneskerettighedssituationen i Iran gennem dialog og uddannelse af personer, der arbejder indenfor forskellige dele af retssystemet, samt embedsmænd, forskere, præster og andre der har direkte eller indirekte indflydelse på lovgivningen og implementeringen heraf. Dialogen blev etableret i april 2000.

Det konkrete samarbejde i 2003 udmøntede sig i to konferencer, som fandt sted i henholdsvis København 5.-7. maj og Teheran 7.-9. oktober 2003. Til førstnævnte konference var emnerne minoriteters rettigheder, flygtninges rettigheder og børns rettigheder. Disse emner blev diskuteret blandt danske og iranske ressourcepersoner på området. I det er dialogens sigte at nå et bredt forum af eksperter med indflydelse på og indblik i det iranske samfund, var den iranske delegation sammensat af forskere og embedsmænd,

såvel som repræsentanter fra den Islamiske Menneskerettighedskommission.

Som supplement til konferencen blev der arrangeret en række besøg til danske institutioner med kendskab til de tre områder.

Anden konference blev afholdt i Teheran 7.-9. oktober 2003, hvor emnerne "Retten til retfærdig rettergang", med særligt fokus på forsvarsadvokatens rolle og "Retten til bolig" var på dagsordenen. Ydermere blev et forskningsseminar om menneskerettigheder, religion og demokrati afholdt d. 9. oktober 2003. Den danske delegation var således sammensat af eksperter indenfor de respektive områder, og deltog yderligere i en række møder med det iranske retsvæsen, den danske ambassade og den iranske "Article 90 Commission".

Udover konferencerne har IMR i 2003 haft iranske deltagere med på IMR's menneskerettighedskurser samt haft en iransk professor som Research Partner.

Endelig blev der i forlængelse af første rundbordsmøde af EU-Iran Menneskerettighedsdialogen afholdt et torturseminar i Teheran i juni 2003.

I 2004 vil dette samarbejde forankres bredere. Som supplement til de halvårlige konferencer vil IMR således påbegynde en større indsats på det uddannelsesmæssige område. For tiden planlægges der to menneskerettighedskurser, for henholdsvis den iranske retssektor samt deltagere udpeget af den islamiske menneskerettighedskommission. Endelig vil der i løbet af året blive udarbejdet en publikation om "*Fair Trial and the Right to Defense*" samt en konferencepublikation med relevante artikler fra de hidtidige konferencer.

Implementeringsvanskeligheder/risici

Det politiske system i Iran, der er kendetegnet ved folkevalgte såvel som ikke folkevalgte politiske udøvere, medfører et risiko element i forhold til Irans politiske prioritering af menneskerettighedsdialog med vestlige lande. Siden den reformvenlige præsident Khatami blev valgt som præsident ved en folkeafstemning i 1997, har Iran åbnet op for dialog med Vesten, samt fokuseret på en forbedring af den menneskeretlige situation i landet. Hvorvidt denne linie fortsætter efter Parlamentsvalget i februar 2004 vides endnu ikke. Samarbejdspartneren i Iran er The Islamic Human Rights Commission.

seret på en forbedring af den menneskeretlige situation i landet. Hvorvidt denne linie fortsætter efter Parlamentsvalget i februar 2004 vides endnu ikke. Samarbejdspartneren i Iran er The Islamic Human Rights Commission.

Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder (DCISM)

Institut for Menneskerettigheder blev ved lov nr. 411 af 6.6.2002 en del af DCISM og deler dermed administration og bibliotek med Institut for Internationale Studier.

DCISM ledes af en direktion bestående af direktør Morten Kjærum (IMR) og direktør Per Carlsen (DIIS).

Fællesadministration ledes af Mette Agander og det fælles bibliotek af Svend Erik Lindberg-Hansen og Agnethe Olesen. ●

Ledelsen

Bestyrelsesformand:
Professor Claus Haagen Jensen,
Aalborg Universitet

Rådets formand:
Advokat Bjørn Elmquist

Rådets næstformand:
Ebba Strange

IMR's direktør:
Morten Kjærum

Afdelingsledere

Forskning:
Hans-Otto Sano

Information og uddannelse:
Klaus Slavensky

National afdeling:
Birgitte Kofod Olsen

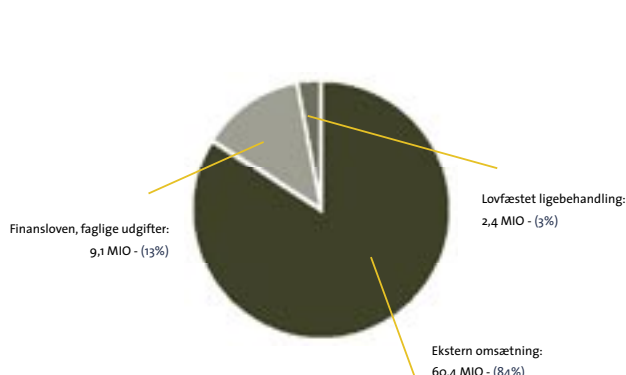
International afdeling:
Birgit Lindsnæs (souschef)

Ledelsessekretariat:
Benita Bertram

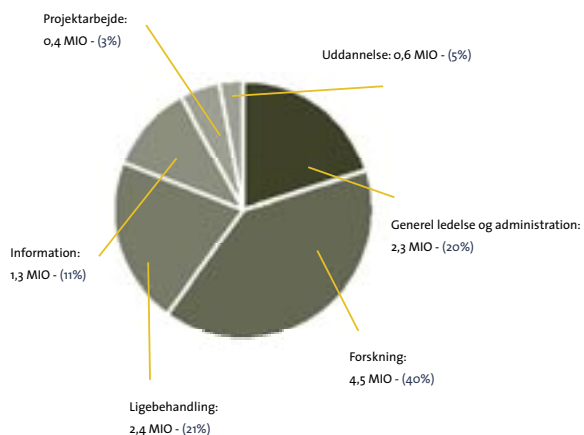
Økonomi

Nøgletal

Fordeling af omsætning 2003, 71,9 MIO DKK, finanslovsmidler vs. ekstern omsætning:

Forbrug af finanslovsmidler til faglige formål og ligebehandlingsaktiviteter 2003, 11,5 MIO DKK, fordelt på formål:

Bidragydere og rekvirenter

IMR modtog i 2003 støtte til enkeltstående projekter og aktiviteter fra følgende institutioner, fonde og rekvirenter:

British Council
Center for Konfliktløsning
Danfoss
Danida
EU
Flygtningehjælpen
Folkekirkens Nødhjælp
Forskningsrådene
Grundfos A/S
International Organization for Migration
International Media Service
International Rehabilitation Council for Torture Victims
KPMG Consulting
LO Skolen
Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration
NCC Treasury
NORAD
Nordisk Ministerråd
Norsk Hydro
Novo Nordisk A/S

Nævnet for EU Oplysning
Office of the High Commissioner for Human Rights
PricewaterhouseCoopers
Projektrådgivningen
Rigspolitichefen
Røde Kors
Raoul Wallenberg Institutet
De Samvirkende Invalideorganisationer
Shell
Sida
Statens Pædagogiske Forsøgscenter
Statoil
T & B Consult
Tips og Lottomidler
Udenrigsministeriet
United Nations Development Programme
United Nations High Commissioner for Refugees
Universitetet i Lund
Åbo Akademi

Årsberetning 2003

Institut for Menneskerettigheder

Redaktør: Klaus Slavensky

Design: Simon de Tusch-Lec, www.tusch.dk

Illustrationer: Jan de Tusch-Lec

Tryk: Handy-print A/S

Åbningstider

Instituttet er åbent:

Mandag-torsdag fra kl. 9.00 - 16.00.

Onsdag fra kl. 10.00.

Fredag fra kl. 9.00 - 15.00.

Biblioteket er åbent:

Mandag, onsdag, torsdag og fredag: 10-16. Tirsdag: 13-18.

Besøgsadresse: Wilders Plads 8 K, 1. sal, 1403 København K.

Institut for Menneskerettigheder

Strandgade 56

DK-1401 København K

Tel: (+45) 32 69 88 88

Fax: (+45) 32 69 88 00

center@humanrights.dk

www.humanrights.dk

www.menneskeret.dk ●

■ INSTITUT FOR MENNESKERETTIGHEDER

Strandgade 56
1403 København K
Danmark

Tel: (+45) 32 69 88 88
Fax: (+45) 32 69 88 00

center@humanrights.dk
www.humanrights.dk
www.menneskeret.dk ●

